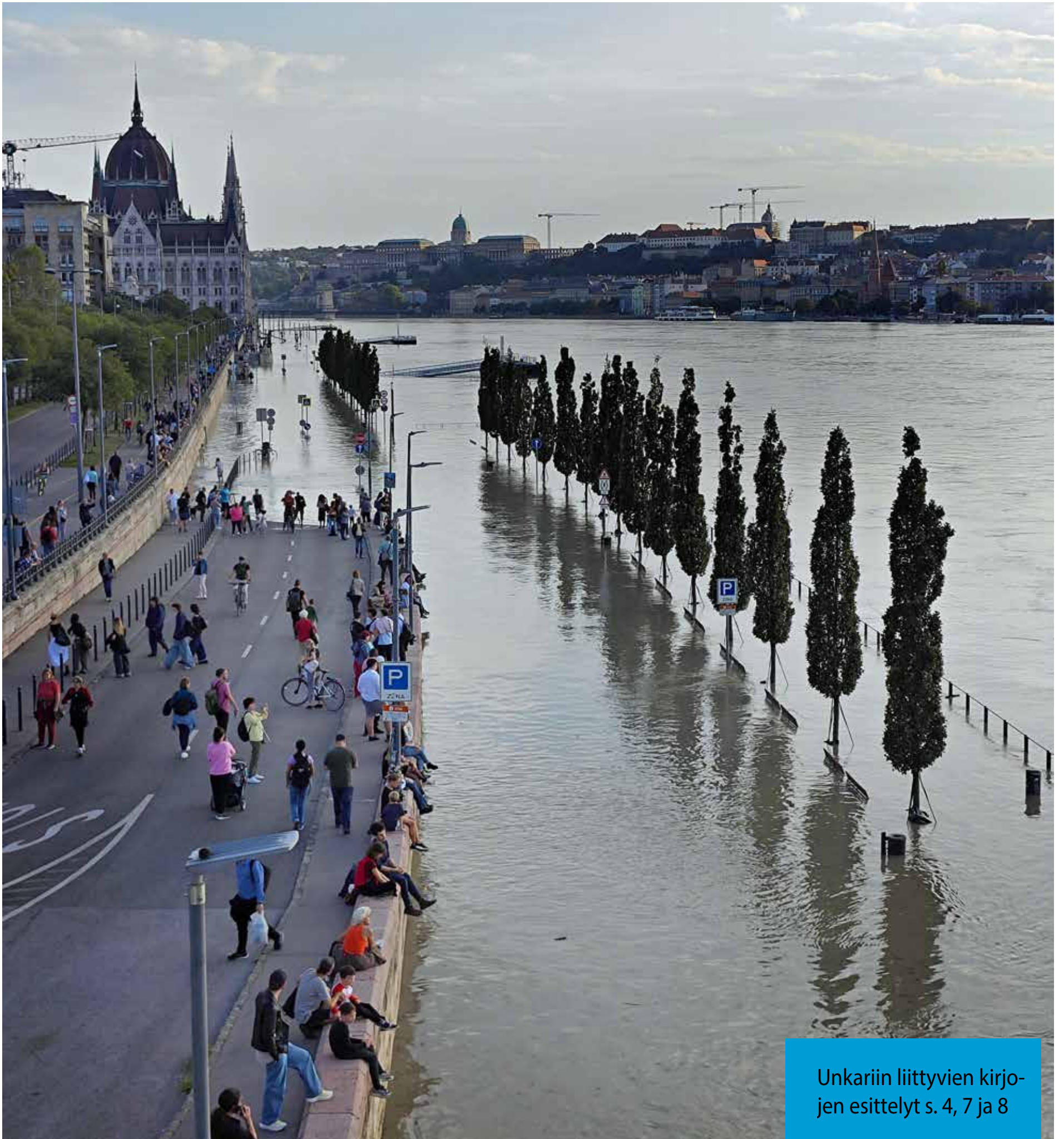

SUOMI-UNKARI

3 | 2024

Unkariin liittyvien kirjojen esittelyt s. 4, 7 ja 8

Yhdistysten vilkas kesä s. 10 - 13, 18 ja 20

Koulun aloittaminen unkariksi s. 15

Unkarin
EU-puheenjohtajuus s. 5

SUOMI-UNKARI

- 2 Varapuheenjohtajan palsta
- 3 Ajankohtaista
- 4 Kirja-arvosteluja:
Unkarilaisen autoritarismin nousu
Demokratian rappio
- 5 EU-puheenjohtajuus
- 6 Balatoni vitak
Unkarin mitalisalis kesän olympialaisissa
- 7 Vaalipeli vaalien jälkeen
Kirja-arvostelu:
Allegro Barbaro
- 8 Tapani Széchenyi ja Antti Jalava
- 9 Haapavesi Folk
- 10-13 Paikallisyhdistysten uutiset
- 14 Eräs ystävä Mikolcista
- 15 Näin sanot sen unkariksi Koulun aloitus
- 16 Miskolc mielessäin...
- 17 Ystävyysseurakuntatyö
- 18 Paikallisyhdistysten uutiset
- 20 Paikallisyhdistysten uutiset

Pääkirjoitus

Botond Vereb-Dér on Suomi-Unkari Seuran toiminnanjohtaja ja Suomi-Unkari-lehden päätoimittaja

Muutosten syystulva

Pitkää kuumaa kesää seuraava syyskausi on tuottanut paljon yllätyksiä ja muutoksia sekä Seurassa että toimintaympäristössämme. Vaikka Euroopan unionin puheenjohtajuuskausi ei ole tuottanut odotettua Unkari-huumaa, jonka myötä päätöksentekijät pääsisivät tutustumaan maan anteihin, Unkari kuitenkin kiinnostaa suomalaisia, sekä ihmisiä että yrityksiä. Onneksemme seura on saanut osallistua tiettyihin taloudellisiin avauksiinkin, toivottavasti ne tuottavat meillekin hyödyllisiä tuloksia.

Myös Seuran elämässä on tapahtunut muutoksia. Muutimme uuteen toimistoon

Pasilassa, uusi osoitteemme on Opastinsilta 6A. Seuran kaksi projektia on edennyt hienosti. Kielenopetusvideoiden kuvaukset tehdään syyskuussa, ja ensi vuoden juhluvuodelle suunnitellun novellikokoelman valmistustyö on myös edistymässä. Muutokset koskevat myös lehtiä. Tästä numerosta alkaen Suomi-Unkari -lehti löytyy ePressistä, josta jokaisen kirjaston käyttäjät läpi Suomen sen löytävät. Samoin jäsenemmekin saavat lehdet tästä alkaen ensisijaisesti sähköisesti. Tämä on vaatinut kaikilta paljon työtä. Toivottavasti taloudellisesti tasapainoisempi yhdistys pystyy auttamaan jäseniään ja saamaan lisää tukijoita, vaikka Opetusministeriön toimintaavustus onkin huomattavasti pienenevässä.

Tässä lehdessä pääsette lukemaan enemmän yhteiskunnallisista asioista. Kahdessa tietokirjassa käsitellään Unkarin poliittisia muutoksia ja politiikan kehityssuuntia. Nämä eivät varmaan ole kenellekään iloisia aiheita, mutta näitäkin asioita meidän on pakko käsitel-

Varapuheenjohtajan palsta

Hei, olen Kari Ojala, eläkkeellä oleva 66-vuotias veturinkuljettaja. Mikkeliin olen junantuoma muuttaja 21 vuotta sitten. Nyt asun vaimoni ja koiran kanssa Tupalassa, omakotitalossa. Uusioperheeseen kuuluu myös kuusi aikuista lasta, jotka asuvat muualla Suomessa, sekä viisi lastenlasta. Harrastuksiini kuuluu pyöräily, juoksu, hiihto sekä kuntosaliliikunta. Mikkeli tarjoaa hyvät mahdollisuudet näihin kaikkiin harrastuksiin. Kesäisin oleskelemme mökillä Anttolassa, jossa kalastus ja puiden tekeminen kuuluvat osaksi mökkielämää. Ei myöskään pidä unohtaa moottoripyöräilyä, jota harrastamme vaimoni kanssa yhdessä. Olemme kiertäneet Suomea ristiin rastiin sekä Pohjoismaita ja osan Pohjois-Eurooppaa.

Työurani, 38 vuotta tein VR:n palveluksessa veturinkuljettajan nimikkeellä. Työurastani viimeiset 11 vuotta toimin Veturimiesliiton erityistyösuojeluvalluutettuna päätoimisesti. Työpaikkani oli silloin Helsingissä, silloisessa pääkonttorissa rautatieasemalla. Työnkuvaani kuuluivat mm. kaikki veturimiehiä koskevat työhyvinvointiasiat. Uuden kaluston hankintaan osallistuin, mm. Espanja, Italia ja Tsekit, näissä maissa tuli silloin käytyä useasti. Veturimiesten sosiaalitoimien parantaminen koko Suomessa, vanhan kaluston ohjaamosaneeraukset, joilla parannettiin veturimiesten työskentelyolosuhteita, GSM-R radiojärjestelmän hankinta Amerikasta ym olivat silloin osa tehtävääni.

Eläkkeellä olen ollut 11 vuotta ja tuon ajan olen ollut kuntapolitiikassa mukana. Olin SDP:n kunnallisjärjestön puheenjohtajana viisi vuotta ja tämän vaalikauden aikana olen ollut Naistinki OY:n hallituksen puheenjohtajana. Kiinteistökehitysyhtiö Naistinki Oy on Mikkelin

kaupungin omistama, toimitiloihin erikoistunut yhtiö. Naistinki omistaa, hallinnoi, kehittää ja vuokraa liike- ja teollisuustiloja pääasiassa yksityisten yritysten käyttöön. Nyt myös As Oy Natulinkulman puheenjohtajan tehtävä ovat tulleet mukaan.

Olen ollut pari vuotta Mikkelin Diabetesyhdistyksen puheenjohtajana, yhdistykseen kuuluu lähes 500 jäsentä. Minulla on lisäksi Mikkelin Työväenyhdistyksen puheenjohtajuus sekä mökkiympäristössä tie- ja kalastuskuntien puheenjohtajuudet. Toimintaa on riittävästi eläkepäiville ja olen tottunut jo työurani aikana auttamaan eri asioissa ihmisiä heidän ongelmiaan.

Unkarin kiinnostus

Mikkelin Suomi Unkari Seura teki vuonna 2015 matkan ystävyyskaupunkiin Békéscsabaan 15 jäsenen mukana ollessa. Matka kesti viikon verran ja ystävyyskaupungin jäsenet olivat rakentaneet siellä vietetyn ohjelman hyvin tapahtumarikkaaksi. Vieraanvaraisuus oli ylitsepuvavaa ja siitä jäi hyvä mieli.

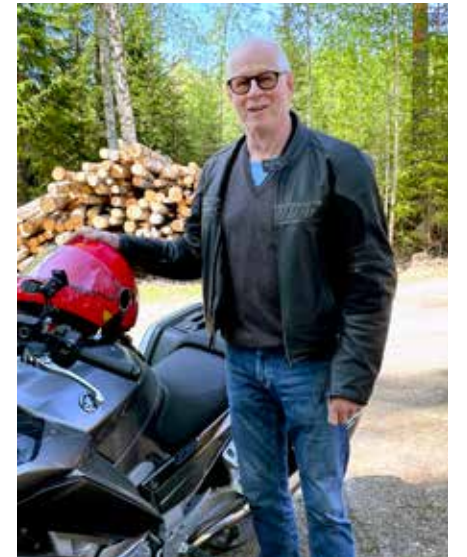
Tämän matkan johdosta jäi minulle ja vaimolleni hyvä mieli niin Unkarista kuin siellä olevista ihmisistä. Saman vuoden aikana minusta tuli myös paikallisen yhdistyksen Mikkelin-Suomi Unkari Seuran puheenjohtaja. Seurassa olen näin ollen toiminut kohta kymmenennen vuotta puheenjohtajana ja sinä aikana olemme tehneet kolme matkaa Unkariin ja ensi vuonna olemme sinne myös menossa.

Me pidämme hyvinkin paljon yhteyttä ystävyyskaupunkiin sähköpostiviesteillä, siitä kiitos yhdistyksemme sihteeri Sepolle. Unkarin kielenopiskelua olen jossain vaiheessa yrittänyt harrastaa, mutta aika

lä. Unkari on Suomen liittolainen nyt kahdessaakin järjestössä, ja nimenomaan nämä aiheet vaikuttavat eniten sekä maiden että ihmisten välisiin suhteisiin. Kuten Irmeli Kniivilällä on tapana sanoa, me emme ole olleet Unkarin ystäviä politiikan takia, vaan nimenomaan siitä huolimatta. Tästä numerosta löytyy kirjoituksia vanhemmistakin kirjoista. István Széchenyiä pidettiin Suomessa sen verran merkittävänä henkilönä, että hänestä kirjoitettu elämäkerta julkaistiin ensimmäisten joukossa Kansanvalaistus-seuran sarjassa.

Paikallisyhdistyksissäkkin on tapahtunut paljon, joista on ilo lukea. Unkarilainen musiikki oli hyvin edustettuna kesän festivaaleilla, siitäkin löytyy tarinaa tästä numerosta.

On ollut ilo ja suuri kunnia kokea sitä intoa, jolla niin monet teistä hoitavat Unkari-suhteita ja yhdistyksenne asioita. Se koskettaa nuorempiakin ja houkuttelee riveihimme. Näen, että epävarmoista ajoista huolimatta seuran toiminta jatkuu vielä pitkään ja aktiivisena.

ei ole riittänyt edes alkeiden oppimiseen, joten sen suhteen ei puhuminen eikä ymmärtäminen ko kielellä onnistu.

Sen sain huomata, kun Mikkeliissä oli heinäkuun aikana viikon verran 12 henkilöä ystävyyskaupungista vierailijoina. Saimme antaa heille mahdollisuuden kokeilla saunaa, uintia ja metsämaisemaa eri pelien muodossa. Joukko oli iloista ja mukavaa, politiikkaa ja heidän maan asemasta Euroopassa emme puhuneet. Annetaan politiikan puhuminen heille, jotka siitä ymmärtävät, sillä meille tärkeää on ystävyys ja hyvät suhteet ihmisten kanssa.

Pääseuran hallituksessa olen ollut mukana ja tänä keväänä minut valittiin hallituksen vpj. tehtävään. Tämän kautta olen myös päässyt sisälle Suomi-Unkari pääseuran toimintaan.

Mikkeliissä 15.07.2024

Kari Ojala
Suomi-Unkari Seuran
hallituksen jäsen sekä vpj.
Kuva: Kari Ojala

Kansikuva Tulviva Tonava
18.9.2024.
Kuva: Lehel Bara

Erasmus+ rahoitteinen HuVi-projekti jatkuu

Suomi-Unkari Seuran sekä Hampurin ja Helsingin yliopistojen yhteinen projekti on päässyt jo toteutusvaiheeseen. Kielenopetusvideoiden kuvaukset järjestettiin 20. – 21. syyskuuta. Kuvauksiin saatiin kolme unkarilaista vapaaehtoista, jotta videoissa kuultavan puheen ääntä-

minen olisi oikein ja palvelisi unkarin kielen opiskelijoita. Kuvauksissa keskitytään selkeään ääntämiseen ja aloittelijoille sopivalla nopeudella puhumiseen. Projektin tarkoitus on tuottaa hyödyllisiä kielioppimateriaaleja sekä harrastajille että yliopistossa unkaria opiskeleville.

Ääntämisvideon nauhoitus käynnissä. Kuvassa Ágnes Kollár (vas.), Eszter Berta, Botond Vereb-Dér ja Marjatta Manni-Hämäläinen. Kuva: Irene Wichmann

Anja Haaparannalle Pécsin ansiomerkki

Anja Haaparanta palkittiin 1. syyskuuta Pécsin kaupungin ansiomerkillä hänen kulttuurityöstään. Pécsin Unkari-Suomi Seuran puheenjohtajana Haaparanta on kehittänyt ja laajentanut kaupungin kulttuurielämää. Hän on työllään mahdollistanut, että molemmat kansat saavat luotettavaa ja aitoa kuvaa toistensa kulttuurista ja on vahvistanut maiden välisiä suhteita.

Kuva: Mónika Ginzer

Suomi-Unkari Seura muutti uuteen osoitteeseen

Muutossa avustaneista vapaa-ehtoisista Liisa Leskinen ja Béla Hódi. Kuva: Ulla Lång

Suomi-Unkari Seuran toimisto on muuttanut. Uusi toimistomme on edelliseen verrattuna hieman pienempi, mutta huomattavasti valoisaampi. Uusi osoitteemme on Opastinsilta 6 A, 5.kerros, huone 504. Samasta osoitteesta löytyy myös Helsingin Suomi-Unkari Seura.

Mikäli haluat käydä toimistolla, sovitaan asiasta etukäteen, koska toimiston työntekijät eivät ole joka päivä paikalla ja vieraat pitää päästää toimistorakennukseen. Mikäli olet kiinnostunut unkarinkielisistä kirjoista tai unkarilaisten saviastioiden ostamisesta, olethan yhteydessä, niin saadaan haluamasi saviastiat esille tutustumista varten.

Kulttuuri-instituutin uusi johtaja

Liszt-instituutti on saanut uuden johtajan. Regina Surányi on aloittanut pestissä 16. syyskuuta, ja hänet voi tavata instituutin tapahtumissa. Pyrimme kertomaan hänen suunnitelmistaan seuraavassa lehdessä haastattelun merkeissä.

Kuva: Niina Ala-Fossi

Unkarilaisen appelsiinin olemuksesta

Miksi autoritaarinen järjestelmä viehättää? Näin kysyy **Heino Nyysösen** kirjan *Unkarilaisen autoritarismin nousu* (Vastapaino, 2024) takakansiteksti. Tämä kysymys vaikuttaakin olevan monen suomalaisen politiikan seuraajan huulilla. Nyysösen mukaan järjestelmän ei tarvitsekaan pitää tyytyväisenä kaikkia vaan pelkäänsä oma kannattajakuntansa eli kolmasosa äänestäjistä, joka vaalijärjestelmän takia riittää vallan ylläpitämiseen.

Unkarilaisen autoritarismin nousu on monella tapaa päivitetty versio Nyysösen vuonna 2017 julkaisemasta kirjasta Tasavallan loppu: Unkarin demokratian romahdus. Jos edellisessä kirjassa oli fokuksessa liberaalin demokratian rapauttaminen, tässä kirjassa Nyysösen asettaa fokukseen autoritaarisen järjestelmän vakiinnuttamisen. Unkarilaisen autoritarismin nousu keskittyy siis hieman eri osa-alueisiin, mutta päällekkäisyyksiä kirjoista kuitenkin väkisinkin

löytyy.

Kirjan kantava metafora on **Péter Bacsón** Avaintodistaja-elokuvassa (A tanú) esiintyvä symbolinen unkarilainen appelsiini, jota myös Fidesz käytti puolueen alkutaipaleella poliittisena symbolinaan. Kirja kysyy, onko appelsiini onnistunut täyttämään odotuksensa vai onko se todellisuudessa kitkerä sitruuna, kuten Avaintodistaja-elokuvassa.

Teos valottaa yksityiskohdista **Orbánin** nousua valtaan ja sitä, miten tämä loi Unkariin uuden autoritaarisen järjestelmän, jota usein nimitetään Kansallisen yhteistyön järjestelmäksi (Nemzeti Együttműködés Rendszere, NER). Nimitys perustuu Fideszin vuoden 2010 parlamenttivaalien murskavoiton jälkeen tekemään julistukseen, jota Nyysönen kuvailee ”Fideszin saneluvallan sementoivaksi uuden järjestelmän lähtölaukaukseksi”.

Julistusta seurasi perustuslaki ja uusi vaalijärjes-

telmä, joka tehtiin mahdollisimman paljon Fidesziä suosivaksi. Unkarin vaalijärjestelmä on tärkeä Fideszin vallan tukipilari, joten sen avaaminen kirjassa ja järjestelmän vääntäminen rautalangasta on tärkeää.

Nyysönen käsittelee aieman kirjansa tavoin Unkarin historia- ja identiteettipolitiikkaa. Erityisesti lähihistorian muistaminen ja sitä ympäröivät poliittiset debaattit saavat paljon huomiota. Kirja tarkastelee unkarilaisen järjestelmän menestystä ja sen puutetta kansainväli-

sissä indekseissä. Numeroiden valossa Unkari suoriutuu globaalilla mittakaavalla kohtalaisesti, mutta eurooppalaisittain varsin heikosti. Se on selkeästi jäänyt jälkeen aikaisemmasta viiteryhmästään Visegrád-maista ja sopivampi verrokkiryhmä löytyykin nyt Balkanilta. Keskinäkertäistä taloudellista menestystä järjestelmä on kuitenkin osoittanut.

Nyysönen määrittelee Kansallisen yhteistyön järjestelmän yhdistelmäksi ensimmäisten vuosikymmenten uusliberalismia ja paternalistista valtiososialismia. Tämä yhdistelmä osoittautuu tarpeeksi suurelle osalle äänestäjistä tarpeeksi hyväksi niin ettei sitä tarvitse lähteä kaataamaan. Tätä kohtalaista tyytyväisyyttä pidetään yllä propagandalla ja identiteettipolitiikalla.

Myös Orbánia yllättäen haastamaan noussut **Péter Magyar** on ehtinyt kirjan sivuille. Hänen nousuaan Nyysönen kuvailee merkkinä vallankumouksellisesta

pohjavireestä Unkarin politiikassa. Magyar valmistautuu vuoden 2026 parlamenttivaaleihin, mutta Nyysösen mukaan Magyarin Tisza-puolue saattaa olla vain ”Fidesz 2.0”.

Kirja on hyvä yleisesitys Unkarista Orbánin aikakaudella ja ns. Kansallisen yhteistyön järjestelmän toiminnasta. Se voi kuitenkin olla vaikeasti avautuva Unkaria vähemmän tunteville lukijoille. Esimerkiksi kartat ja taulukot vaalitulosista voisivat olla havainnollisia. Jotkin kirjan ajatukset tuntuvat myös jäävän irrallisiksi ja herättävät enemmän kysymyksiä kuin vastauksia.

Unkarilaisen autoritarismin nousu tarjoaa ajankohtaisen katsauksen Unkarin poliittiseen maisemaan. Kirja sopii kaikille Unkarista kiinnostuneille. Etenkin Unkarista kirjoittavien toimittajien kannattaisi lukea se ymmärtääkseen unkarilaista kontekstia syvällisemmin.

Jani Korhonen

Poikkileikkaus Unkarin tiehen nimeltä demokratian rappio

Tammi 2024, 239 s.

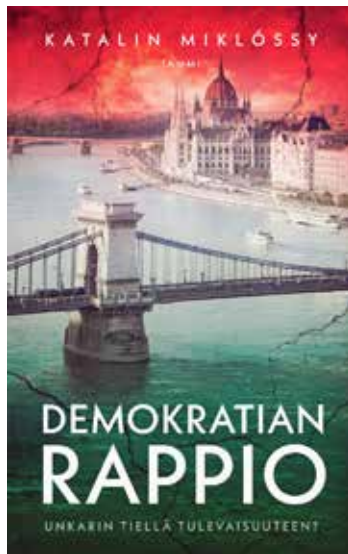
Onko Unkarin kaltainen demokratian rappeutuminen mahdollista myös Suomessa? Entä miten ja miksi se on tapahtunut Unkarissa? Unkarin tielle päästään **Katalin Miklóssyn** uutuuskirjassa *Demokratian rappio*.

Kukapa meistä suomalaista poliittista keskustelua seuraavista ei haluaisi Unkarin matkalla ottaa valokuvaa tien päältä, jotta voisi sosiaaliseen mediaan laittaa todisteen olevansa ”Unkarin tiellä”. Tällainen valokuva olisi jotain konkreettista ja helpommin ymmärrettävää, kun vuorostaan poliittisessa keskustelussa termin merkitys on jo alkanut hämärtyä. Unkarin tiellä tietysti viitataan sieltä tuttuihin kehitysuuntiin ja ilmiöihin, joiden pelätään rantautuvan tänne heikentämään Suomen oikeusvaltiota. Termin viljely keskusteluissa on kuitenkin helppoa ja sillä voidaan herättää kuuntelijoiden voimakkaitakin tunteita. Asioiden ymmärtäminen unkarilaisessa kontekstissa on kuitenkin suomalaisessa keskustelussa välillä valitetta-

van yhdentekevää, vaikka se olisi tärkeää.

Unkarin kaltainen oikeusvaltiota heikentänyt kehityskulku on tietysti aina mahdollista myös meillä ja muissa länsimaissa. Tähän aiheeseen tarttuu Katalin Miklóssy kirjassaan *Demokratian rappio*, jossa hän pyrkii omien sanojensa mukaan vastaamaan kysymyksen: miten ja miksi? Miten Fidesz on onnistunut rakentamaan ja ylläpitämään korruptoitunutta valtajärjestelmäänsä, joka on rapauttanut oikeusvaltiota systemaattisesti? Entä miten tavallinen unkarilainen elää – ellei peräti yritä sopeutua ja selviytyä – tällaisen järjestelmän rattaissa? Lopuksi kirjassaan Miklóssy esittelee mahdollisia tulevaisuuden skenaarioita Unkarille.

Kirjan mielenkiintoisin osio on ehdottomasti tavallisen unkarilaisen näkökulmasta kertova ensimmäinen osio, jossa perehdytään opintien, terveydenhuoltoon ja tasa-arvoon. Se on valitettavasti mahdollisesti myös

epämieluisin, koska kuvailtu eriarvoisuus ja köyhyys voivat iskeä lukijaa kasvoihin. Fideszin luomaa valtajärjestelmää ja sen koneistoa on useasti pyritty avaamaan suomalaiselle yleisölle, mutta tavallisen arjen kuvaaminen on jäänyt vähemmälle. Tämä on valitettavasti omiaan luomaan sokeutta suomalaisessa keskustelussa, koska ilman unkarilaisen arjen ymmärtämistä on vaikea myös ymmärtää siellä tehtävän politiikan taustoja ja tarkoituksia. Missä valossa lukija näkee esimerkiksi Unkarin keinot synty-

vyyden nostamiseksi – joita myös Suomessa on kehitetty ja tänne toivottu – kun hän lukee romaniväestön korkeammasta syntyvyydestä valtaväestöön nähden sekä heidän ei-toivotusta asemasta valtaväestön ja Fidesz-poliitikkojen silmissä? Miklóssy on helppo antaa kiitosta romanien kokeman eriarvoisuuden ja haasteiden nostamisesta esiin, koska heidät valitettavan usein rajataan ulkopuolelle puhuttaessa unkarilaisista.

Kirja ei anna lukijalle suoraa vastausta Unkarin tiestä Suomen tulevaisuutena, mutta ei sen pidäkään. Miklóssy avaa lukijan eteen ne keinot, joilla Euroopan unionin jäsenmaassa demokratiaa ja oikeusvaltiota on heikennetty niin paljon, ettei opposition mahdollinen vaalivoittokaan välttämättä riittäisi kaikkien vaurioiden korjaamiseen. Lukija tuskin voi olla ajattelemaan demokratiaa vahvistavan kansalaisyhteiskunnan ahdinkoa Suomessa, kun lukee unkarilaisten kansalaisjärjestöjen kurimukselta. Valtapuolueiden kielteis-

tä suhtautumista riippumattomiin kansalaisjärjestöihin ei valitettavasti esiinny vain Unkarissa.

Mikä kirjan esittämiin Unkarin tulevaisuuden näkymiin tulee, niin yksi Miklóssyn kuvaamista tulevaisuuden näkymistä on orbánismin leviäminen ja EU-kriittisten voimien vahvistuminen. Kirja valmistui ennen tämän vuoden EU-vaaleja, joissa EU-kriittiset voimat viimein voimistuivat vuoden 2019 mahlaskun jälkeen. Valitettavasti myöskään pääministeri Viktor Orbánin politiikka ei ole menettänyt kaikkia tukijoita, vaikka Unkari on ollut haluton tukemaan Ukrainaa sekä jatkanut läheisiä suhteita Venäjän kanssa. Tulevaisuudessa voi kuitenkin tapahtua mitä tahansa, mutta ainakin on helppo yhtyä kirjan toteamukseen Unkarin kehityksen olevan unkarilaisten omissa käsissä. Näin on myös Suomessa.

Joni-Matti Koskinen

EU-puheenjohtajuudesta tuli maailmanpolitiikkaa

Unkari on viime kuukausina ollut harvinaisen paljon esillä julkisuudessa. Taustalla on heinäkuussa alkanut EU-puheenjohtajakausi, jonka pääministeri **Viktor Orbán** aloitti harvinaisen vauhdikkaasti. Maailmalla vastaanotto on vaihdellut suoraisesta tyrmistyksestä jopa seurattavaan malliesimerkkiin.

Heti kauden toisena päivänä pääministeri Viktor Orbán teki rauhanmissioksi kutsumansa yllätysmatkan Ukrainan Kiovaan. Seuraavaksi vuorossa olivat Moskova ja Peking sekä vierailu Nato-kokoukseen Washingtonissa. Niitä seurasi henkilökohtainen tapaaminen presidenttiehdokas **Donald Trumpin** kanssa.

Orbánin vauhti yllätti monet, sillä hän ajoitti vierailunsa heti puheenjohtajuuden alkuun, jolloin uusi EU:n parlamentti ei ollut vielä kokoontunut. Kokeneena poliittikkona pääministeri maksimoi tilansa ja ylitti sooloilullaan EU-puheenjohtajuuden perinteisen toimenkuvan. Vaikka Orbánilla ei ollut valtuuksia edustaa koko EU:ta, käytti Orbán aluksi sosiaalisessa mediassa Unkarin EU-puheenjohtajakauden logoa kuvissaan.

Siinä missä EU-maat tuomitsivat Orbánin toiminnan Unkari on saanut myös kehu-

ja. Slovakia on ollut pidättyväinen, ja Kiina osoittaa ymmärrystä. Myötätuntoa pääministerille on herunut myös Intiasta: Magyar Nemzet -lehden haastattelussa intialaisen Observer Reseach Foundationsin tutkija **Sa-mir Saran** puolusti Orbánin ”suurstrategiaa” jopa seurattavana mallina: ilman rauhaa kaikki tulevat kärsimään.

Suomesta ei ymmärrystä Orbánille

Suomessa Unkarin puheenjohtajakausi nousi otsikoihin heti heinäkuun alussa. Suomalaiset poliitikot kommentoivat ahkerasti Orbánin toimia tyrmäten ne. Tasavallan presidentti Alexander Stubb moitti Orbánia epäkunnioittavasta käytöksestä NATO-maita kohtaan tämän tavattua omapäisesti Trumpin sekä **Vladimir Putinin**. Ylen kysyessä suomalaisilta mepeiltä mielipidettä Unkarin puheenjohtajakauden keskeyttämisestä lähes kaikki mepit kannattivat ajatusta. Mitään vakavaa suunnitelmaa tämän toteuttamiseksi ei tosin ollut, ja nyt syyskuussa kausi on jo pitkällä.

Heinäkuussa Suomea edustivat virkamiehet Unkarissa järjestetyissä ministeritason epävirallisissa kokouksissa. Saman linjauksen on

tarkoitus jatkaa Unkarin puheenjohtajakauden loppuun. Edes Orbániin aiemmin positiivisesti suhtautuneiden perussuomalaisen leiristä Orbán ei saanut juurikaan osakseen sympatiaa.

Orbán tyrmättiin myös suomalaisessa lehdistössä, jossa häntä kuvattiin kieroksi poliitikoksi, diktaattorien sanansaattajaksi ja Ilta-Sanomissa jopa ”ketkujen ketkuksi”. Sanomalehti Keski-suomalaisen pääkirjoituksessa Unkaria jopa vaadittiin erotettavaksi EU:sta.

Unkarin hallituksen ratkaisu nopeuttaa ja helpottaa venäläisten viisumikäytäntöjä nousi myös kansainväliseen keskusteluun. Turvallisuuskysymyksenä tästä olivat huolissaan erityisesti Pohjoismaat ja baltit, jotka kirjelmöivät asiasta EU:n komissiolle elokuussa.

Kesäpuheen linjaukset

Myös perinteisessä Romaniassa pidetyssä kesäpuheessaan pääministeri Viktor Orbán käsitteli sotaa Ukrainassa, kuten myös tilannetta sodan jälkeen ja Unkarin asemaa tässä uudessa todellisuudessa. Erikseen hän nosti unkarilaista kulttuuripoliittikkaa sosialismin aikana määrittäneen kolmen T:n jattelun: ”Tiltott, Türt, Támo-

gatott”, eli ”kielletty, sie-detty ja tuettu”, mutta tällä kertaa EU-politiikkana. Orbánin mukaan Fidesz kuuluu nyt kiellettyihin ja opposition johto unionin tukemiin.

Todellisuudessa EU:n ongelma on kuitenkin se, että se käyttää kaikkia kolmea samaan aikaan. Yhtäältä se kieltää asioita Unkarilta, mutta samalla myös sietää ja jopa tukee rahallisesti Unkarin toimia.

Romaniassa Orbán käytti merkittävän osan puheestaan visioimalla uutta maailmanjärjestystä, joka koittaisi Ukrainan sodan jälkeen. Länsi ja varsinkin Länsi-Eurooppa näyttäytyy tässä häviäjänä ja taantuu pahimmillaan ulkoilmamuseoksi, kun taas Aasia nousee maailman keskipisteeksi.

Unkarin rooli tässä tulevaisuuden maailmassa on luoda yhteyksiä sekä itään että länteen. Kotimaassa ratkaisuna on perinteinen fideszläinen perhepolitiikka, täystyöllisyys, kansallisen identiteetin ja suvereenisuuden vahvistaminen.

Unkarin poliittisen tulevaisuuden, kuten nykyhetkenkin, Orbán näki liberaalien ja kansallismielisten taistelulentä. Yhtäällä ovat nuorisoa puoleensa vetävät ”slim fit -pukuiset, avokadolatte” liberaalit ja toisaalla ”molemmiin jaloin todellisuudessa seisovat” varsinaiset isänmaan sankarit.

Orbánille länsi näyttäytyy irrationaalisenä ja ennustamattomana sekä kansallismielisen idean hylänneenä ja taantuneena. Samalla hän käänsi pääläelleen ”läntiset” kuvaukset Putinin Venäjältä, jonka hän näki ”hyperrationaalisenä” ja loogisena. Rationaalisuutta edustaa vain suoraviivainen kansallisen edun tavoittelu, jota Trump ja Putin harjoittavat

EU-puheenjohtajuuskauden loppukuukaudet

Kesällä Unkarin pääministeri ehti kuitenkin vaikuttaa myös EU-parlamentin kokoonpanoon, jonka laitaosteissa käytiin keskinäistä taistelua vallasta. Uusi, kolmanneksi suurimmaksi nousut Ranskan ja Unkarin -ak-

selille rakentuva Patrioottien ryhmä näki päivänvalon heinäkuussa.

Tätä kirjoitettaessa Unkarin EU-puheenjohtajuus lähestyy puoliväliä, ja räväkän alun jälkeen vuorossa on ollut hiljaisempi lomakausi. Unkarin oma puheenjohtajuuden ohjelma oli sekin luvassa esiteltäväksi EU-parlamentissa vasta syyskuussa. Aika on ollut siinä mielessä otollinen Unkarin hallitukselle, että uusi EU-komissio pääsee aloittamaan vasta loppuvuodesta.

Sisäpolitiikassa kohua herätti loppukesästä hallituksen suunnitelma perustaa erilliset seitsemän erillistä vaalipiiriä naapurimaihin. Toistaiseksi ulkounkarilaiset voineet useimmiten voineet äänestää vain puoluelistoja Unkarin parlamenttiin.

Publicus-instituutin Népszava-lehdelle laatiman mielipidetiedustelun mukaan 70 prosenttia unkarilaisista vastustaa ajatusta. Tätä kirjoitettaessa myös Slovakia on tuominut unkarilaisopposition paljastaman kohusuunnitelman.

Talouspolitiikassa Unkari päätyi kesällä tarkkailuluokalle ja lainasi lisää rahaa kiinalaisilta. Suomessa myös usein vilautellulle tarkkailuluokalle joutui Unkarin, Puolan ja Slovakian ohella myös Belgia, Ranska, Italia ja Malta.

Tätä kirjoitettaessa Budapest valmistautuu poikkeuksellisiin tulviin. Tonaivan tulvahuippua odotetaan kahdeksaan metriin. Myös poliitikot ovat menneet näyttäytymään ja auttamaan tulvavapatojen rakentamisessa. Orbánin haastaja Péter Magyar on kerännyt huomiota sosiaalisessa mediassa kuvillaan, joissa hän pakkaa hiekkasäkkejä. Orbán puolestaan ei ole ”liannut käsiään” toisin kuin vuoden 2013 tulvien aikaan. Hieman yllättäen valtionmedia MTV kutsui Magyarin tv-väittelyyn Fideszin kansanedustaja Balázs Orbánin kanssa.

*Anniina Hyttinen
Jani Korhonen
Heino Nyysönen*

Kuva: Viktor Orbánin Facebook-sivu

INDULJON A BANZÁJ!

Balaton viták

Toimittajat kyselevät usein asiantuntijoilta, mitä kansa ajattelee. Jo lähtökohtaisesti populistinen kysymys tyypistää vastauksen joko samaa mieltä oleviin tai rajaa otoksen kovin niukaksi.

On silti kiinnostavaa, kuinka otsikon sana vita viittaa unkarin kielessä pikemmin kiistaan tai riitaan kuin keskusteluun. Unkarissa keskustelufoorumitkin ovat yleensä vitafórumok, eikä niissä välttämättä ole tarkoituksaan kuunnella, mitä toisella on sanottavana.

Silti kysymys kansalaisten suhtautumisesta esimerkiksi EU-puheenjohtajakauteen, sen vauhdikkaaseen alkuun tai vastaanottoon on oikeutettu. Tämän kirjoittajalle kysymys ei noussut millään tavalla esiin kesäisellä vierailulla Unkariin.

Budapest hikoili helteessä, eikä mikään muukaan viitanut koko EU-kuvioon. Lentokenttätie oli yhtä kuoppainen kuin ennenkin, joskin aiemmasta poiketen siellä ei näkynyt osoittelevia poliittisia mainoksia.

Politiikasta ei kuitenkaan pääse eroon edes Balatonin rannalla. Seuraava esimerkki saattaa paljastaa jotakin nykyisistä jännitteistä kansalaisten välillä.

Kaikki alkoi tällä kertaa siitä, että uimavalvojana toiminut paikallinen unkarilaismies tuli kysymään jotakin kirjoituksiini liittyvää.

Yleensä en osallistu näihin ”keskusteluihin”, mutta koetin olla kuitenkin kohtelias.

Tilanne räjähti heti, sillä Saksassa asuva unkarilaisperhe kuuli keskustelun ja leimasi miehen väitteet hyvin toimivaksi kommunistiseksi propagandaksi. Uimavalvoja puolestaan muistutti kommunismin kaatumisesta kuluneen jo yli 30 vuotta.

Eriyksen katkera valvoja oli hallituksen omista palkkorotuksista kuten pääministeri **Viktor Orbánin** 6,3 miljoonan forintin eli yli 16 000 euron virallisesta kuukausipalkasta.

Tuomion sai myös terveydenhuolto ja oikeus äänestä

Unkarissa ilman, että maksaa sinne veroja.

Emigranttiperheen mukaan tilanne Unkarissa on paljon parempi kuin 20 vuotta sitten. Autotkin olisivat uudempiä kuin Saksassa. Tähän uimavalvoja nokitti, mikseivät he sitten muuta takaisin, jos elämä Unkarissa on keran niin hyvällä mallilla.

Omat huomioni leimattiin lähinnä vain EU:n ja CEU:n näkemyksiksi. Toisaalta samoihin aikoihin oppositiota lähellä oleva Népszava kertoi, että pääministerin palkan ero suhteessa keskipalkkaan olisi jopa Euroopan suurin. Saman päivän Magyar Nemzetissä hallituksen

info mainosti, kuinka lääkäreiden palkka oli kuusinkertaistunut sitten vuoden 2010.

Korotuksen jälkeen Unkarin pääministerin virallinen palkkio lähenee esimerkiksi Suomen pääministerin 14 448 euroa. Virallisesti **Petteri Orpo** tienaa kuitenkin hieman enemmän, sillä hänen palkkionsa lisätään puolet kansanedustajan palkasta.

EU-maiden keskipalkka on nykyisin bruttona noin 28 000 euroa vuodessa. Unkarissa se on noin 12 000 euroa eli noin kolme kertaa Suomea vähemmän.

Tilastojen mukaan Unka-

rin bruttokansantuote ylitti siihenastisen 2008 huipun vuonna 2018. BKT ei kuitenkaan kerro mitään siitä, miten tulot jakautuvat maan sisällä.

Oikeastaan rannalla käyty sanailu paljastaa jotakin olennaista emigranttien ja paikallisväestön suhteista yleensä. Jopa tutkimuksissa on vahvistettu, kuinka lähimmäistä romantisoiva maailmankuva tarvitsee päivittämistä.

Suhde ei näy vain Unkarissa vaan esimerkiksi Saksan turkkilaisten, Suomessa asuvien venäläisten tai vaikkapa Espanjassa asuvien suomalaisten parissa. On jopa parodioita siitä, kuinka Saksassa asuvat balkanilaiset pitävät entistä kotimaataan maailman parhaana.

Kyseessä on malliesimerkki **George Orwellin** kuvaamasta nationalismista, joka kieltäytyy näkemästä oman puolen heikkouksia. Toisaalta Orwellin vanha essee muistuttaa myös siirretystä ja negatiivisesta nationalismista – vähänpö meillä Ruotsiin muuttaneiden suomalaisten sanottiin leveilleen elintaso-Volvoillaan.

Elokuun alussa Balatonin moottoritien varrella litra bensiiniä maksoi 667 forinttia. Tuolloin forintin kurssi oli noin 390 eurolta.

Teksti ja kuva: Heino Nyysönen

Unkarin mitalisaalis kesän olympialaisissa

Kesän olympialaiset ja osin myös paralympialaiset saivat todella suurta huomiota Unkarissa. Perinteiset unkarilaiset menestyslajit, kuten melonta ja uinti sekä alun perin upseerien harjoittamat lajit kuten miekkailu ja viisiottelu toivat nytkin hyvin mitaleita. Kuusi kultamitalia, seitsemän hopeaa ja kuusi pronssia, joihin penkkiurheilijat saavat olla tyytyväisiä tai tyytymättömiä. Paralympialaisissa unkarilaiset urheilijat saivat viisi kultaa, kuusi hopeaa ja viisi pronssia.

Mielenkiintoisimpia voittajia oli vuonna 2006 Teneriffalla syntynyt taekwondo-urheilija **Viviana Márton**, joka harjoittelee Madridissa

Suvi Mikkosen valmennettavana. Lehdistöissä suuri puheenaihe oli uimari **Kristóf Milákin** valmistautuminen, sillä hänen seuraamansa valmennusmetodi eroaa huomattavasti Unkarin Uintiliiton valmentajien metodeista ja urheilijan ja liiton välinen keskusteluyhteys oli välillä poikki. Toinen lehdistöissä laajasti käsitelty tapaus oli **Michelle Gulyás**, joka voitti kultaa viisiottelussa tehden samalla uuden maailmanennätyksen. Hänen osallistumisensa olympialaisiin tapahtui nimittäin ”kabinettipäätöksellä” karsintasysteemin ohittaen. Välillä nämä kabinettipäätökset osuvat oikeaan. Poliisina toimiva Gulyás ylennettiin-

kin luutnantiksi olympiakultansa ansiosta. Kultaa voitaneen miekkailujoukkueen jäsen **Gergely Siklósi** ylennettiin Unkarin puolustusvoimien luutnantiksi. Olympialaisiin osallistuneista unkarilaisista urheilijoista 20 palvelee armeijassa.

Olympialaiset, kuten urheilu yleisesti, on ollut poliittisen keskustelun aiheena. Naisten nyrkkeilyn ympärillä kuohui kahden kultaa voitaneen nyrkkeilijän kromosomien ympärillä. Osallisen kohussa oli myös unkarilainen **Luca Hámori**, joka hävisi puolivälieräottelunsa **Imane Helifille**, mutta sai silti Unkarin valtiolta pronssimitalistin rahapalkinnon.

Unkarin valtio tukee avo-

kätisesti huippu-urheilua. Ei välttämättä juuri niitä lajeja, joissa voitettiin mitaleja, mutta yleisellä tasolla katsoen urheilun rahoittaminen ja mitalistien palkinnot osoittavat, että Unkarissa uskotaan edelleen, että maan hyvä maine riippuu huippu-urheilun menestyksestä. Itse pääministeri kertoi eräässä haastattelussa, ettei hän ole tyytyväinen tähän kultamitalisaaliiseen.

Tämä mitalifetismi ja huippu-urheilun tulosten seuranta on kuitenkin syvällä koko unkarilaisessa yhteiskunnassa. Unkarissa ei ollut yhtään lehteä, jossa ei olisi ollut koko olympialaisten ajan mitalitaulukko esillä.

Poliittinen ulottuvuus ei Un-

karissa tähän lopu. Maa halusi itsekin tämän vuoden järjestäjämäksi. Oppositio puolue Momentum nousi aikanaan juuri NOLimpia-kampanjasta, jossa vaadittiin kansanäänestystä kisojen järjestämisestä. Aloitteen suosion takia hallitus luopui hausta ja moni hallitus puolueen kannattaja ajattelee edelleen, että tämän vuoden olympialaiset on riistetty Unkarilta.

Näistä huolimatta yleisö sai nähdä erinomaisia urheilu suorituksia hienossa ympäristössä, ja kaikki saavat olla ylpeitä maansa edustajista kisoissa.

Teksti: Botond Vereb-Dér

Vaalipeli vaalien jälkeen

Tämän vuoden kesäkuussa Unkarissa käytiin samanlaisesti kahdet vaalit, sekä Euroopan unionin parlamenttivaalit että paikallisvaalit. Vaikka jotkut voisivat väittää, että tämä on jo niin sanotusti 'ollutta ja mennyttä', niin tosiasiaa aihe muuttuu taas ajankohtaisemmaksi vuoden loppua kohti. Kyseessä on vaalipiirien uudelleenmäärittely, joka lain mukaan pitää suorittaa kii-reesti viimeistään 1,5 vuotta ennen seuraavia eli kevään 2026 parlamenttivaaleja.

Vaalipiirien tarkastelu tietyn väliajoin on varsin perusteltua, koska väestö liikkuu, eräillä alueilla se vähe-nee, toisaalla taas kasvaa. Väestötutkijat ovat huomanneet, että esimerkiksi Budapestista on viimeisen vuosikymmenen aikana monia perheitä muuttanut ympäryskuntiin lähemmäksi luontoa. Somogyin tai Tolnan maakunnissa on vastaavasti näkyvissä väestökato. Vaalijärjestelmän perusteena on, että yhdelle vaalipiirille kuuluvan kansanedustajan määrän pitää korreloida äänestäjien alueellisen jakautumisen kanssa ja jaossa on vain 199 kansanedustajan paikkaa.

Vaalipiirien uudelleenpiirtäminen valtaapitävälle puolueelle sopivalla tavalla on myös vanha temppu, jota kutsutaan usein gerrymanderoinniksi, sitä harrastetaan monessa maassa. Käsite muodostuu sanayhdistelmästä, jonka taustalla on tapaus vuodelta 1812, jolloin kuvernööri **Elbridge Gerry** muunteli Bostonin äänestysaluetta itselleen sopivammaksi ja kartalla se muistutti salamantia. Tällainen vaalipiirien siirtely perustuu puolueiden jatkuvaan kannattaja-alueiden seurantaan. Nykypäivänä asiantuntijat ovat yhtä mieltä siitä, että gerrymanderointi toimii vain sellaisessa tilanteessa, jossa valtapuolueiden ja opposition välinen ero on hiuksenhieno.

Nykyisen vaalipiirikeskusteluun on ilmaantunut kuitenkin aivan uusi aihe. Vuodesta 2011 lähtien Unkarin naapurimaissa vähemmistöasemassa elävillä nk. ulkunkarilaisille on myönnetty kaksoiskansalaisuus. Toisin sanoen he ovat siitä lähtien voineet äänestää Unkarin parlamenttivaaleissa. Unkarin vaalijärjestelmän mukaan ulkunkarilaiset tai ulkomailla

asuvat Unkarin kansalaiset, joilla ei ole kotimaassa osoitetta, ovat saaneet antaa äänensä vain puolueille. Unkarin unkarilaiset taas saavat valita myös oman asuinalueensa poliitikoita eli henkilölistoilta. Hallitus on väläyttänyt, että ulkunkarilaisille voidaan perustaa omia vaalipiirejä, heidän omille asuinalueilleen eli naapurimaihin. Ulkunkarilaisen äänioikeus on aina perustunut epäkohtaan, sillä he eivät maksa veroa Unkariin, eivätkä kannaa ääntensä seuraamuksia siellä. Heillä on vain oikeuksia vailla velvollisuuksia. Tähän asti ulkunkarilaisien 1–2 lisä-ääni ei ole vaikuttanut liiemmin vaalituloksiin, mutta vaalipiirireformin toteutuessa se voisi tuoda 8–10 lisä-ääntä hallituspuolueelle. Se jo voi muuttaa poliittista valta-asetelmaa – ja siten nostattaa Unkarin unkarilaisien vastarintaa, eli vähentää myös Fideszin kannatusta entisestään.

Fidesz on jo ennättänyt kieltää suunnitelman ulkunkarilaisien vaalipiireistä, mutta se ei välttämättä ole muuta kuin sumuverhon luomista. Fideszhän kielsi myös

vuoden 2023 valmisteilla olleen lakimuutoksenkin, joka sitten säädettiin vaikuttamaan kesäkuun 2024 vaaleihin. Europarlamenttivaalit ja Unkarin paikallisvaalit päätettiin pitää samaan aikaan, tarkoituksena oli luoda ristiriitatilanne. Menestyäkseen paikallisvaaleissa, opposition täytyi muodostaa vaaliliittoja. Vastaavasti europarlamenttivaalit ovat pohjimmitaan puoluevaalit, koska puolueet jakautuvat Euroopan eri puolueperheisiin. Opposition puoleiden piti siis päättää, kumpaa samanaikaisesti käydyistä vaaliasetelmista ne pitäisivät tärkeämpänä.

Julkinen keskustelunavaus poliittisesti näinkin herkstä aiheesta kuin ulkunkarilaisien äänestysoikeuksista, kuvastaa Fideszin kasvavaa epätoivoa. Fideszin eliitistä lähtenyt **Péter Magyarin** keskustaoikeistolainen liike kasvoi puolueeksi kolmessa kuukaudessa ja onnistui saamaan lähes 30 %:a kesäkuun EU-vaaliessa. Valtaansa mieltyneelle, itseriittoiselle ja pöhöttyneelle Fideszille se oli vakava herätys. Temppuvalikoima näyttää nimittäin vanhentuneen: kaikki se kes-

Péter Magyar

kitetty ja raaka mustamaalauskampanja, joka kohdistettiin Magyarista vastaan, oli täysin vailla vaikutusta.

Ja vaikka hallituspuolue voi runnoa läpi minkä tahansa lain nopealla aikataululla, kesäkuussa 2024 opimme, että toivoa on niin pitkään kuin vaaleja ylipäänsä järjestetään.

Teksti: Katalin Miklossy

Kuva: Péter Magyarin Facebook-sivu

Maritta Hirvonen: Allegro Barbaro

Stresa 2024, 238 s.

Motto: "Itt élni nem jó, de nem is rossz" (Elo täällä ei ole hyvää, muttei huonoakaan).

Nokialainen **Maritta Hirvonen** on kirjoittanut Unkariin liittyvän kirjan, joka hämmästytti monellakin tavalla; Maritta tuntee teemansa, hän on erinomaisen hyvin perillä niin Unkarin historiasta, kulttuurista, taiteesta, kirjallisuudesta, musiikista, valokuva- ja elokuvataiteesta, jopa sirkuselämästä. Nämä elementit tulevat pieninä yksityiskohtina yllättäen ja piristävänä esiin siellä sun täällä – ja ilahduttavat.

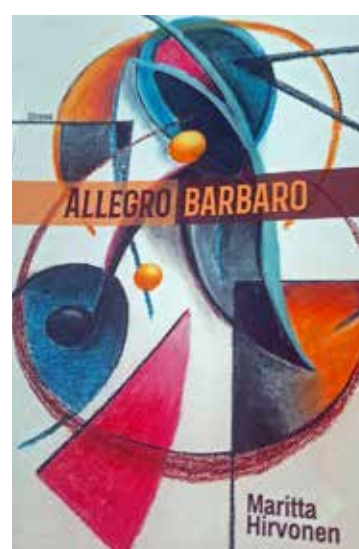
Teoksen päähenkilö **Péter Szigeti** saapuu Saksasta isotätinsä **Mártan** luokse Budapestiin etsimään itseään ja unkarilaisuuttaan. Péterin isoisä **Gábor** on 50-luvulla paennut Saksaan, liittynyt siellä saksalaiseen sirkusperheeseen, jossa myös Péter on kasvanut. Pandemian takia sirkus on hajonnut

ja osa jäsenistä on jo kuollut, osa etsii mahdollisuuksia uuteen elämään. Márta-tädin myötä Péter saa vähitellen tietää monia uusia asioita ja salaisuuksia niin Unkarista kuin perheenjäsenistäänkin. Péter suunnittelee valokuvaajan ammattia, hän löytää Pestissä alan harrastajia, ottaa osaa kilpailuihin, saa kuviaan julkikin. Myös monenlainen musiikki kiinnostaa, hän löytää Márthan avulla klassisen musiikin, mutta tanssituvista myös unkarilaisen ja transilvanialaisen rikkaan kansanmusiikin.

Historia ja nykyaika kohtaavat: Péter ihastuu juuri ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan Budapestin sirkukseen stipendiaatiksi tulleeeseen venäläiseen **Nataliaan**, joka mies on kaatunut taisteluissa. Nykyaika, Unkarin 56:n tapahtumat ja jopa natsiaika ovat nuorten pohdinnoissa mukana. He löytävät toisensa, eroavat ja koh-

taavat uudelleen. Eikä kirja kaihdakaan Unkarin nykypolitiikkaakaan: Márta ei perusunkarilaisien tapaan halua kuulla tai ymmärtää Péterin selityksiä EU:n politiikasta, seksuaalisesta suuntautumisesta; hänelle on tärkeää, että eläke riittää asumiseen ja ruokaan.

Tapahtumia, yksityiskohtia, juonteita on paljon – välillä tuntuu, että ehkä liikaa. Mutta ei: Maritta pitää langat käsissään, vie tarinaa hienosti eteenpäin, ja mikä minua pitkäaikaisena Unkarin ystävänä erityisesti viehätti, osaa kertoa nautittavasti pienistä unkarilaisista asioista, oli se sitten ruoka, monet historian merkit, mitä kaikkea kaupungilla kulkiesä voi nähdä ja kokea, mihin paikkoihin kannattaa tutustua, missä on tapahtumia. Kaikesta huomaa, että kirjoittajalta löytyy kaupunkiin ja sen historiaan taattua tietoa ja tähän sainkin vastauk-

sen, kun kuulin hänen olleen aikoinaan Bp:n oppaana!

Kirjasta löytyy vielä monia kiinnostavia kohtia: isoisän nuoruudessaan maalaamat taulut, hänen pustan maise-mansa, voimistelu- ja urheilutausta. Saksasta löytyneistä vanhoista valokuvista ja kaseteista Péter haluaa tehdä suvusta kertovan filmin. Kirjan nimellekin löytyy selitys: Facebookin kautta pienestä kylästä tuntemattomana py-

syneen Gáborin tyttärentyt-tären, **Évan** soittama **Béla Bartókin** Allegro Barbaro-kappale kuuluu avonaisesta ikkunasta, kun Péter saapuu Évan kylään.

Syvyyttä ja viisautta kirjaan tuovat **Arabellan**, entisen juutalaistyön Taivaallisesta sirkuksesta lähettämät viestit. Hän kertoo itsestään, miten saksalainen sirkusväki vähitellen hyväksyi hänet joukkoonsa, miten hän oppi ja tuli osaksi tiivistä sirkusyhteisöä. "Soittaessaan ja tanssiessaan, ja kaikenlaisen taiteen äärellä, ihminen voi tuntea itsensä ihmiseksi, ja unohtaa hetkeksi pahan maailmassa. Elämä on juhla."

Tästä kirjasta niin noviisi kuin kokenut Unkarin kävijäkin löytää kaiken aikaa jotakin kiinnostavaa. Näin ainakin minulle kävi! Suosittelen!

Irmeli Kniivilä

Tapani Széchenyi ja Antti Jalava

Johdanto:

Unkarissa on kirjoitettu monia elämäkertoja, tulkintoja, artikkeleita ja tutkimuksia **Tapani (István) Széchenyistä** (1791-1860), ”suurimmasta unkarilaisesta”, joka on ollut aikansa yksi aktiivisimmista ja sitoutuneimmista uudistusmielisistä poliitikoista ja organisaattoreista. Kreivi Széchenyi esiintyy oppikirjojen sivuilla. Häntä siteerataan yhä uudelleen ja uudelleen. Hänen kulttinsa elää yhä Unkarissa. Unkarilaisille hän on kansallinen symboli, kiintopiste, aikakauden rajojen merkittäjä. Samaan aikaan hänen nimensä ei valitettavasti ole kovin tunnettu ulkomailta. **Kodályin, Bartókin, Petőfin** ja **Puskásin** rinnalla hänellä olisi paikka unkarilaisten kansainvälisessä panteonissa.

Siksi on ainutlaatuista, kun hänelle omistetaan kokonainen kirja vieraalla kielellä. **Antti Jalavan** ”Tapani Széchenyi” julkaistiin vuonna 1901 Helsingissä Kansanvalistus-Seuran toimesta. Jalavan vuonna 1901 ilmestynyt kirja on ainutlaatuinen myös siksi, ettei Széchenyistä ole julkaistu suomenkielistä kirjaa ennen tätä eikä sen jälkeenkään.

Antti Jalava syntyi vuonna 1846 Maskussa, Turun lähellä. Valmistuttuaan Turun lyseon ylioppilaaksi hän pääsi Helsingin yliopistoon, jossa hänestä tuli ensin kandidaatti (1868) ja sitten maisteri (1869). Jalava opetti suomen kieltä eri kouluissa. Hänet nimitettiin myös yliopiston unkarin kielen lehtoriksi, jota tehtävää hän hoiti vuodesta 1881 kuolemaansa, siis vuoteen 1909 asti. Hän työskenteli myös kääntäjänä, kirjapainon johtajana, tulkina ja sihteerinä silloiseen Venäjään kuuluneen, autonomisen Suomen suuriruhtinaskunnan senaatissa ja eduskunnassa.

Vuonna 1874 Jalava lähti opintomatkalta ulkomaille ja vuonna 1875 hän tutustui unkarilaiseen kulttuuriin, joka viehätti häntä välittömästi. Hän vieraili Unkarissa yhteensä kuusikin kertaa, viimeisen kerran vuonna 1903. Budapestin lisäksi hän vieraili Balatonilla, Székesfehérvárissa, Egerissä, Miskolcissa, Debrecenissä ja Transilvaniassa. Hän oli yhteydessä unkarilaisiin kielitieteilijöihin (**József Budenz, Pál Hunfalvy, József Szinnyei**), mutta pian hän onnistui solmimaan ys-

tävyyssuhteita myös muiden tieteenalojen edustajien kanssa. Jalava raportoi kokemuksistaan Unkarissa *Uusi Suometar* -lehdessä, jonka päätoimittajana hän toimi.

Jalava pyrki myös jakamaan kokemuksiaan yleisön kanssa. Hän kirjoitti kirjan ”Unkarin maa ja kansa” vuonna 1876, jo ensimmäisen Unkarin-matkansa jälkeen. Hän julkaisi myös Szinnyein kanssa yhteisen teoksen unkarin kielestä. Jalava käytti kielioppikirjaa Helsingin yliopistossa, jossa hän opetti unkaria.

Jalava oli myös suorassa yhteydessä muihin kuuluisiin unkarilaisiin henkilöihin. Esimerkiksi kenraali **Artúr Görgei**, joka oli v. 1848-49 vapaussodan parhaimpia sotapäälliköitä, oli Jalavan vieraana Visegrádissa. Jalavalla oli myös hyvät suhteet aikansa johtavaan unkarilaiseen kirjailijaan **Mór Jókaihin**, hän jopa käänsi joitakin tämän romaanveja suomeksi. Jókai kutsui Jalavaa ”Unkarin kuuluisaksi ystäväksi”. Jalava kirjoitti useita kirjoja Unkarin kielestä ja maasta.

Unkarin tiede ja politiikka suhtautuivat Jalavaan kiittollisina, sillä hän otti tehtäväkseen edistää unkarilaista kulttuuria. Hänsä tehtiin Unkarin historiallisen seuran kunniajäsen ja hänet valittiin Unkarin tiedeakatemian ulkojäseneksi vuosina 1877 ja 1902. On hyvin valitettavaa, että vaikka hän oli ensimmäinen suomalainen, joka esitteli ja edisti Unkaria Suomessa ja jopa opetti unkarin kieltä, hänen nimensä on unohtunut melkein kokonaan.

Yleiskatsaus kirjaan

Kirjan ”Tapani Széchenyi” julkaisi Kansanvalistus-Seura Helsingissä vuonna 1901. Tämä julkaisu on neljäs elämäkertojen sarjassa. Kolmessa ensimmäisessä osassa esitellään myös muita merkittäviä historiallisia henkilöitä. Ne ovat: 1. **Johan Ludvig Runeberg** 2. **Johan Henrik Pestalozzi** 3. **Johan Ludvig Runeberg**. Jo se fakta, että suomalaisen sarjan neljäs osa on omistettu Széchenyille, on ainutlaatuista. Hänen jälkeensä sarjassa julkaistiin **Fredrik Cygnaeuksen, George Washingtonin, Elias Lönnrotin, Martin Lutherin, Frans Mikael Franzénin** ja siten **Ferenc Deákin** elämäkerrat. Kaksi kymmenestä hahmosta ovat siis unkarilaisia.

Luvut on otsikoitu seuraavasti:

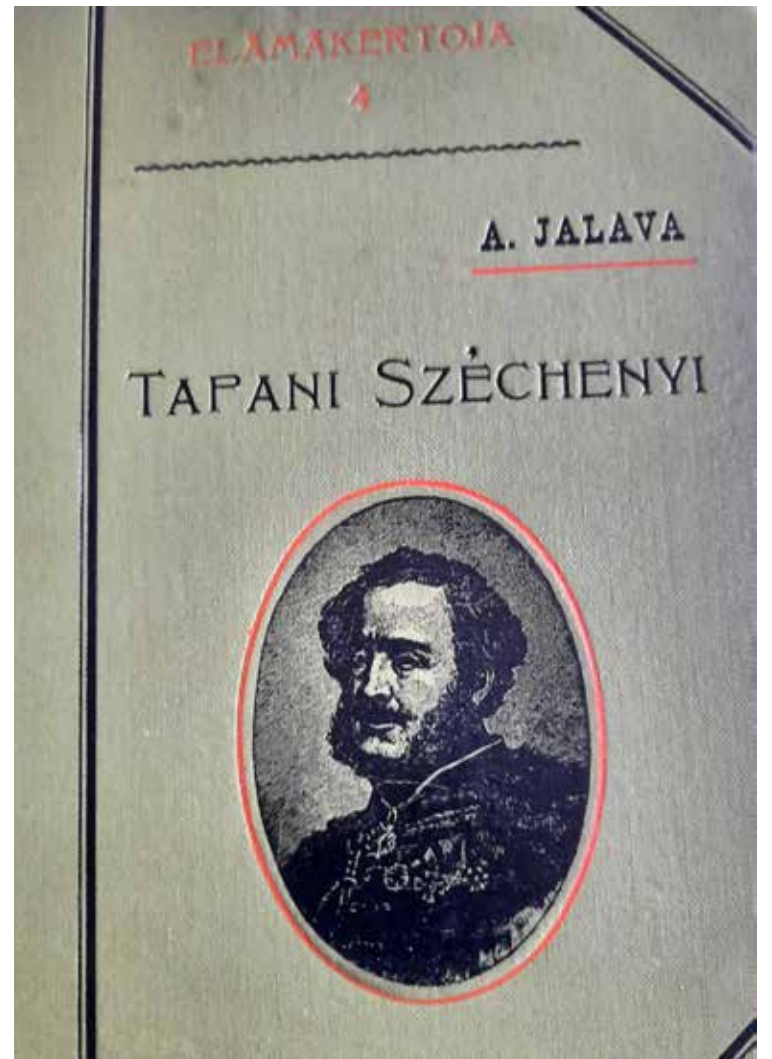
1. István Széchenyi ja hänen isänsä. Hänen perheensä.
2. Käsitys Unkarin valtiollisista ja kansallisista ominaispiirteistä ja taustasta viime vuosisadan alkuun asti.
3. Unkarin tiedeakatemian perustaminen, Kansallinen kasino, hevosjalostusyhdistys. Kansallisteatterin perustaminen.
4. Széchenyin kirjoittamat kirjat: Hítel, Világ, Stádium.
5. Széchenyin aineelliset aloitteet.
6. Széchenyi vuosien 1832-36 ja 1839-40 valtiopäivillä.
7. Puhe Tiedeakatemian vuosikokouksessa. Vuosien 1843-44 valtiopäivät.
8. Katkelmia poliittisesta ohjelmasta. Vuoden 1847-48 valtiopäivät. Unkarin ensimmäinen hallitus. Széchenyin julkisen elämän loppu.
9. Széchenyin viimeiset vuodet ja kuolema. Hänen perhe-elämänsä.

Teoksen jako näihin yhdeksään lukuun ei ole yllättävä. Se on oikeasuhtainen ja vastaa suunnitteen sitä, mitä kreivin elämän eri vaiheista ajateltiin silloin ja ajatellaan nytkin sekä sitä, mitä ja miten oppikirjat meille esittävät.

Ikuinen vastustaja: Kossuth

Lajos Kossuth (suom. Lutviki Kossuth, 1802-1894) on myös yksi kultin keskeisimpiä hahmoja Unkarissa. Kossuth toimi reformiajan ja vapaussodan aikana yhtenä tärkeimmistä uudistusmielistä valtiomiehistä ja saavutti v. 1849 itsenäisyysjulistuksen lisäksi itselleen valtionhoitajan arvon. On erikoista, että Kossuthin nimi esiintyy heti julkaisun ensimmäisellä sivulla. Teos alkaa kuuluisalla lainauksella, jossa Kossuth kuvailee Széchenyitä suurimmaksi unkarilaiseksi. Tässä tulee tutkijalle selväksi kaksi ominaisuutta. Ensinnäkin se, että Széchenyi toimii teoksessa esikuvana. Toiseksi se, että kirjoittaja suosii selvästi Széchenyitä Kossuthin sijaan. Kossuth esiintyy teoksen sivuilla usein, mutta aina Széchenyin vastakohtana tai vastustajana.

Kossuthiin on jatkuvasti liitetty adjektiivi ”kiivas”. Kossuth on Jalavan mielestä Széchenyin kiihkein ja kiivain poliittinen vastustaja. Koko teoksessa Széchenyi on ”maltillinen”, kun taas Kossuth on

”kiihotuspolitiikan” edustaja. Kirjan lopussa Jalava käyttää Kossuthista tuomitsevaa termiä ”hillitsemätön malttamattomuus”.

Széchenyin profiili

Jos minun pitäisi valita teoksesta yksi Széchenyitä koskeva lause, joka parhaiten kiteyttää kirjoittajan mielipiteen, valitsisin seuraavan: ”ei kukaan muu yksityinen henkilö ole Unkarin kansan sekä henkisen että aineellisen edistymisen hyväksi niin paljon työtä tehnyt” kuin Széchenyi. Tämä määrittää teoksen alusta alkaen tavan, jolla siihen suhtaudutaan ja kreivin paikan kansallisessa panteonissa. Se on myös suomalaiselle lukijakunnalle perustelu sille, miksi hän on kirjan sankari. Jalava kuvaa Széchenyitä (muuten aivan oikein) aloitteellisenä yksilönä, joka johti ”jalolla esimerkillä” lähes kaikessa. Hän antaa tästä monia esimerkkejä, mutta tunnetuin niistä on Tiedeakatemian perustaminen.

Kuudennen luvun otsikossa hän kuvaa kreiviä (myös valtiomiehenä). Sanojen ”poliitikko” ja ”valtiomies” käytön eroa ei tarvitse enempää selittää, sillä ero on tunnettu. Széchenyi on valtiomies, Kossuth vain poliitikko. Vaikka teos ei olekaan puolueeton (esimerkiksi Kossuthin liian kieltei-

sessä kuvauksessa), se on pohjimmiltaan pedagoginen teos ja historiallisesti luotettava.

Kaiken kaikkiaan teos kykeni esittelemään Széchenyitä ja Unkaria suomalaisille lukijoille, tuomaan näitä lähemmäs lukijaa ja jopa esittämään heidät positiivisena esimerkkinä. Se ei ole mikään pieni saavutus.

Kirjallisuus ja lähteet:

Bea, Csaba: <https://ujkor.hu/content/szechenyi-istvanrol-finnul-a-20-szazad-elejen>

Csorba, László: Széchenyi István. Officina Nova, Budapest, 1991.

Jalava, Antti: Tapani Széchenyi. Kansanvalistus-Seura, Helsinki, 1901.

Jalava, Antti (1846 - 1909) Uuden Suomettaren päätoimittaja, unkarin kielen lehtori, suomen kielen opettaja. In: <https://kansallisbiografia.fi/kansallisbiografia/henkilö/2894>

Lakó György: Antti Jalava, a finn-magyar kapcsolatok megalapozója. In: Honismeret, 1978. VI. 1. pp. 33-35.

(Päätoim.) **Tommila, Päiviö** (toim.) **Pohls, Maritta:** Herää Suomi – Suomalaisuusliikkeen historia. Jyväskylä, Gummerus, 1989.

Teksti ja kuva: Csaba Bea

”Csutiboti, csutika” Haapavesi Folkilla

Viikko unkarilaista kansanmusiikkia

Yksi unkarilaisen kulttuurin osa-alue, joka on lähellä sydäntäni, on musiikki ja erityisesti kansanlaulut. Olin jo vuonna 2010 Haapavesi Folkin laulukurssilla, kun opettajana oli legendaarinen **Márta Sebestyén**. Se oli huikea kokemus, joka antoi minulle lisää intoa ja uskallusta unkarilaisten kansanlaulujen opetteluun ja laulamiseen.

Tänä vuonna Haapavesi Folkilla oli mainio kattaus unkarilaista musiikkia: **Alexandra Bertan** laulukurssi sekä Pengetős Trión ja Góbén esiintyminen. Sain houkuttua unkaria osaavan tyttärenti **Eriikan** mukaan viettämään tehokasta ja hauskaa äiti-tytär -viikkoa.

Folkien, tai paikallisesti ilmaisuna volokkien, kurssit olivat Haapaveden Opistolla. Kurssitarjonta oli sangen monipuolinen. Unkarilaisen kansanlaulun lisäksi pystyi opettelemaan mm. ukulelen, kanteleen, afrikkalaisten rumpujen, viulun ja kitaran soittoa ja flamencolaulua, näin muutamia mainitakseni. Kurssin aikana oli mahdollista opiskella kahden tai kolmen opettajan johdolla eri asioita, toki oli luvallista olla koko aika myös yhden opettajan tunneilla. Kurssin ilmapiiri oli salliva ja kannustava: oppilaita rohkaittiin kokeilemaan eri asioita ja rikkomaan rajojaan. Siellä olivat aloittelijat ja ammattilaiset samalla viivalla.

Olimme varsinaisesti ilmoittautuneet Alexandra Bertan kurssille, mutta koska hänellä oli päivittäin kolme ryhmää, joilla kaikilla oli sama ohjelma, päätimme osallistua kahteen hänen ryhmäänsä. Avasimme sitten aamuisin äänemme **Soila Sariolan** tunneilla, josta jatkoimme loppupäiväksi unkarilaisen musiikin pariin. Alexandra on Pengetős Trión laulaja ja sitran soittaja. Iloinen yllätys oli, että trion kaksi muutakin jäsentä, **Zalán Csenki** ja **Bálint Horvath** olivat aina mukana tunneilla säestämässä. Tuntui todella ylelliseltä, kun pääsi laulamaan erilaisten soitinten säestämänä, se kun ei ole ihan jokapäiväistä herkkua.

Kurssilla ei paljon käsitelty teoriaa vaan keskityt-

Pengetős Trió esiintymässä konsertissaan. Zalán Csenki, Alexandra Berta ja Bálint Horváth.

Ja sitten laitetaan jalalla koreasti Áronin johdolla.

tiin laulamiseen. Liikkeelle lähdettiin lauluilla, joissa oli helpohko melodia ja rytmi, eivätkä sanatkaan olleet vaikeimmasta päästä. Nämä laulut tulivat pääosin Lounais-Unkarista, läheltä Balatonia. Kurssin edetessä vaikeus- ja vaatimustaso kasvoivat. Laulujen alkuperäkin siirtyi Romanian puolelle Moldvaan, csángójen asuinalueelle. Pengetős Trión esittämä musiikki tulee pääosin tältä alueelta. Alexandra kertoi, että tämä johtuu heidän soitinvalinnoistaan, jotka sopivat paremmin csángójen musiikkiin kuin ”perusunkarilaiseen” perinteeseen. Kurssin lopulla tutustuimme vielä Unkarin kroatialaisvähemmistön lauluihin.

Uuden laulun opettelu lähti siitä, että Alexandra ja pojat lauloivat ja soittivat sen. Sitten kävimme laulua läpi patkä kerrallaan niin, että Alexandra lauloi malliksi ja kurssilaiset toistivat perässä. Jokaista patkkaa toisteltiin niin kauan, että tulos miellytti opettajaa. Sitten laulettiin koko laulu yhdessä. Opettelua jatkettiin niin, että yksi oppilas lauloi yhden

fraasin, viereinen seuraavan ja näin jatkettiin, kunnes taas laulettiin joku osa tai koko laulu yhdessä. Jotkut lauluista tuntuivat ensi mahdolltomilta oppia, mutta tällä metodilla ne olivat pian hallussamme. Unkari oli suurimmalle osalle kurssilaisista täysin uusi kieli, joten ääntämisessä oli haastetta. Meille, jotka osasimme kieltä, tämä oli erittäin tehokasta oikean ääntämisen muistuttelua. Varsinkin Bálint kuunteli tarkasti lauluamme ja sai meidät yrittämään parhaamme.

Kurssin laajin teoriaosuus liittyi trion käyttämiin soitimiin. Varsinkin Zalánin ja Bálintin soittimet ovat tunteumpia Romanian ja Balkanin alueella kuin Unkarissa. Alexandra soittaa sitraa, joka on pieni, kannelta etäisesti muistuttava soitin. Siinä on kielet sekä melodiaa että säestystä varten. Sitra pidetään soitetessa pöydällä. Melodiakieliä soitetaan yleensä plektralla, säestyskieliä voidaan myös näppäillä. Zalánin pääsoitin on koboz, yksi versio luutusta. Kobozin soittamisessa-

kin käytetään plektraa, tosin paljon tavallista pidempää mallia. Bálint musisoi tamburicalla (tunnetaan myös nimellä tambura) ja szamicalla. Tamburica muistuttaa pienehköä kitaraa, mutta siinä on vain neljä kieltä ja ääni on erilainen. Yleensä Bálintin käyttämällä tamburicalla soitetaan vain säestys, mutta hän soitti myös melodiota. Itse asiassa tamburicat ovat soitinperhe, johon kuuluu erikokoisia soittimia pikkuruisesta primistä suureen bassoviulua muistuttavaan berdaan. Myös szamica kuuluu tähän perheeseen, mutta sitä käytetään nykyään harvemmin tamburicaorkestereissa. Szamica on pieni, suhteellisen pitkä-kaulainen soitin, jolla on kokonsa nähden todella voimakas sointi. Sillä voidaan soittaa samaan aikaan sekä melodiaa että säestystä.

Viikon antina meillä on nyt mukava ohjelmisto unkarilaisia kansanlauluja. Kun kurssin puolivälissä totesin, että perjantaina taidamme olla ihan ammattilaisia, sanoi Zalán: ”Vielä enemmän ammattilaisia.” Olihan tuo aika imartelevaa tällaiselle harrastelijalle! Pääsimme myös esiintymään sekä kurssin oppilaskonsertissa opistolla että Folkien ohjelmistoon kuuluvassa kurssikonsertissa. Oli hienoa laulaa yleisön edessä Zalánin ja Bálintin säestämänä. Esiintyminen tuntui mukavalta, rennolta ja luontevalta, jännittää ei tarvinnut.

Varsinaisilla Folkeilla unkarilainen osuus alkoi perjantai-iltana tanssituvalla. Tanssia säestivät yhdessä Pengetős Trió ja Góbé, ja tanssinopettajana oli Góbén laulusolisti ja säkkipillivirtuosi **Áron Várai**. Kauniissa, aurinkoisessa kesäillassa oli mukava joukko iloisia tanssijoita. Tanssilava tömisi, kun Áron johdatti meidät unkarilaisten kansantanssien saloihin niin piiri- kuin paritanssienkin myötä. Ilahduttavin ta oli, että tanssimassa oli myös lapsia ja nuoria.

Unkarilaisten vieraiden varsinaiset konsertit olivat lauantai-iltana. Pengetős Trió soitti osuutensa salissa, joka oli koristeltu kauniisti kukilla, suorastaan kukkamerel-

Eriika pääsi kokeilemaan szamican soittamista. 15 minuutin harjoittelulla hän jo soitti yhden oppimamme laulun melodian.

lä. Saimme kuulla kurssilta tuttuja lauluja, mutta myös muuta yhtyeen ohjelmistoa. Konsertti oli juuri sellainen kuin odotimmekin: taidokkaasti soitettua ja laulettua kansanmusiikkia.

Góbélla oli kunnia olla pää-lavan viimeinen esiintyjä yön jo hiljalleen hämärtyessä. Meille suomalaisille hieman tuntemattomana yhtyeenä se ei saanut yhtä suurta yleisöä kuin vaikkapa **Tuure Kilpeläinen**, mutta paikalla olleet Góbé villitsi täysin. Energisen viulisti **Márton Rigó** laittoi kuuntelijoihin vauhtia oikein urakalla. Meno oli kyllä sellainen, että tällä mummollakin sukat pyörivät jalassa! Aivan loistava bilebändi! Góbé yhdistää kansanmusiikkiin poppia, räppiä ja ties mitä muuta, mutta tämä sekoitus toimii. Soittimet ovat kuitenkin perinteisiä ja akustisia: viulu, alttoviulu, huilut, säkkipilli, kontrabasso, cimbalom, koboz, alttotamburica. Toivottavasti pääsemme kuuntelemaan näitä soittajia vielä uudelleen!

Kaiken kaikkiaan meillä oli hyvin antoisa viikko Haapavesi Folkeilla. Toivottavasti tällaisia viikkoja tulee lisää! Olemme jo hyödyntäneet saamaamme oppia muun muassa Elävä Sodankylä -messuilla Sodankylän Suomi-Unkari Seuran osastolla. Ehkäpä meitä pääsee (tai joutuu) kuulemaan muissakin tapahtumissa.

Teksti ja kuvat:
Riikka Maijanen

Sampo-piirin ystävät Helsingissä

Kemin ystävyyskaupungissa, Székesfehérvárissa, toimii aktiivinen Unkari-Suomi -yhdistys, joka on nimenyt itsensä Sampo-piiriksi Kemissä toimivan jäänsärkijä Sampon mukaan. Székesfehérvárin yhdistyksen toiminta oli muutamia vuosia tauolla, mutta tänä keväänä Sampo-piiri juhli jo kymmenettä vuottaan. Sen jäsenkunta on erittäin toimeliasta ja olen ilokseni saanut etäisesti (sähköpostin ja messengerin kautta) seurata heidän toimintaansa.

Vuonna 2021 vierailimme heidän luonaan ja vuonna 2022 he puolestaan olivat meidän vierainamme. Molemmat vierailut vahvistivat ystävyttämme!

Heinäkuun lopulla (29.07.-01.08.) Helsinkiin saapui kahdeksan ystävyysseuran jäsentä tutustumaan pääkaupunkimme nähtävyyksiin. Minulla oli ilo saada olla heidän mukanaan tällä Helsingin-matkalla.

Koneen laskeuduttua maanantaina Vantaan lentokentälle ja kaikkien majoituttua Katajanokalle suuntasimme Uspenskin katedraalin kautta kauppatorille ja siitä edelleen Esplanadin puiston kautta Senaatintorille. Palattuamme kävelyttämme sain vastaanottaa valtaavan määrän Unkarin tuliais-

sia. Oli kuin joulu olisi saapunut keskelle kesää.

Jännitin tavattomasti säätilannetta, sillä kaikki ohjelmamme kohteet olivat säästä riippuvaisia onnistuakseen hyvin. Ilmojen haltija oli meille armollinen - onneksi - vain lyhyt ukkoskuuro pääsi yllättämään meidät. Mitä sitten tiistaina näimme ja koimme?

Kauppatorin kautta siirryimme lounaalle, jonka jälkeen suuntasimme Helsingin keskustakirjasto Oodiin, joka oli kaikille suuri ihastuksen kohde sekä sen monipuolisen tarjonnan että sen ainutlaatuisen arkkitehtuurin vuoksi. Tietenkin ohjelmassamme oli tuomiokirkkoon tutustuminen ja sen kryptassa taiteesta ja virvokkeista nauttiminen.

Koska vieressä oli Helsingin kansalliskirjasto, pistäydyimme tutustumaan sen saleihin. Myös sen arkkitehtuuri on aivan upeaa, kupolisali aivan uskomattoman kaunis! Koska maanantaina emme päässeet Uspenskin katedraaliin sisään sen ollessa jo suljettuna, suuntasimme seuraavaksi sinne. Katajanokan kalliolla punatiilinen Uspenskin katedraali on majesteettinen näky! Saimme hetken tutustua tähän kirkkoon, sillä siellä alkoi Rajattoman, A capella -lau-

Mukana olivat: Judit Prépost (pj.), Károly Prépost, Judit Fehér (tal.hoitaja), Zsuzsanna Dobai (siht.), Imre Scheffer, Margit Galambos, Zoltan Némedi ja Judit Fenyvesi.

luhtyeen, esitys ja kirkko suljettiin tunniksi ennen konserttia.

Vielä ennen illan päätöstä nousimme Sky Wheel -maailmanpyörään ihailemaan yläilmoista sinisiä Helsingin maisemia. Päivän huipennus oli ystävien valmistama lecsó-ateria hotellin yhteiskeittiössä. Oli mainiota seurata miesten kokkausta ja lopuksi nauttia tämä herkullinen ateria!

Keskiviikkona puolet ryhmästämme suunnisti laivalahti kohti Tallinnaa. Me muut suuntasimme laivaristeily-

le itäisen Helsingin saaristoon. Avoimella meriosuudella tuuli puhalsi ja tuiversi, mutta vain hetken. Vanhat huvilat olivat komeaa katseltavaa samoin ohitamamme Suomenlinna, Korkeasaaren eläintarha ja jäämurtaajat.

Päätimme hypätä vielä Hop-On Hop-Off -bussin kyytiin ja pistäytyä Tempeliahaukion kirkolla sekä Sibelius monumentilla. Tempeliahaukion kirkossa oli menossa konsertti, jonka loppusäveliä ehdimme kuuntelemaan.

Torstaina olimme jälleen

kaikki koolla. Oli haikeaa pakata tavarat laukkuun ja viedä ne asemalle säilytykseen. Olihan meillä vielä vanha kauppahalli kohteena ja viimeiset tuliais ostettavana ennen lentokentälle siirtymistä. Matkan loppu hämmötti ja kaiho saapui rintaan. Taivaskin täyttyi tummilla pilvillä!

Kiitos, ystävät vierailustanne! Tavataan taas! Köszönjük barátainknak a látogatást! Még találkozunk!

Teksti ja kuva:
Kerttu Ståhlberg

Pengetős toista kertaa Suomessa

Pengetős Trió on kolmen nuoren Budapestin musiikkiakatemia kansanmusiikkiosastolta valmistuneen muusikon muodostama yhtye. Sen jäsenet ovat **Alexandra Berta** (laulu, sitra), **Zalán Csenki** (koboz eli luuttu, laulu) ja **Bálint Horváth** (tamburica, szamica, laulu).

Alun perin Alexandra suunnitteli yhdennaisen yhtyettä ja etsi sitran seuraksi sopivia kansansoittimia. Useiden eriyhtyemutoisten kokeilujen jälkeen trio osoittautui toimivimmaksi kokoonpanoksi. Alexandran ja sitran seuraksi tulivat siis kobozia soittava Zalán sekä tamburican ja szamican taituri Bálint. He tekivät paljon kokeiluja lu-

dakseen tälle kokoonpanolle mahdollisimman jännittävän ja täydellisen musiikillisen kuvan. Kansanperinteessä nämä soittimet eivät ole soineet yhdessä, joten Pengetős Trió joutui luomaan itselleen sopivan ohjelmiston ja soitotavan.

Yhtye soittaa aitoa unkarilaista, romanialaista ja eteläslaavilaista kansanmusiikkia, jonka he muovavat omakseen epätavallisella instrumentaatiolla ja ainutlaatuisilla ideoilla. Heidän tyylinsä sijoittuu jonnekin kansanmusiikin ja maailmanmusiikin rajalle: he eivät ole selkeästi maailmanmusiikkiyhtye, mutta heidän äänimaailmansa ei oikeastaan täysin kuulu myöskään

perinteiseen kansanmusiikkiin. He kuitenkin pyrkivät säilyttämään kansanmusiikkimaisen ajattelutavan ja soittimien ominaisen soitotekniikan.

Nyt Haapavesi Folkeille osallistuessaan Pengetős Trió oli toista kertaa Suomessa. Näin heillä oli jo ennakkokäsitys siitä, mitä oli odotettavissa. Kansanlaulukurssin pitäminen ei-unkarilaisille oli kuitenkin heille jotain uutta, joten sopivan kurssimateriaalin kokoaminen ei ollut ihan helppoa. He ratkaisivat ongelman varustautumalla useilla eri tyylisillä ja vaikeusasteisilla materiaaleilla, jotta he pystyivät joustavasti mukautumaan kurssin osallistujien tarpeisiin.

Ihmisten avoimuus ja Haapaveden kaupungin sijainti lähellä luontoa, vesistön äärellä, teki yhtyeeseen suuren vaikutuksen. Myös rauhallisempi, hitaampi elämänrytmi tuntui heistä mukavalta. Valoisat illat ja yöt, jotka he kokivat nyt ensimmäistä kertaa, tuntuivat suorastaan hämmäntäviltä. Heille oli surrealistinen kokemus olla festivaaleilla, joilla juhlittiin konserteissa samassa valossa niin alkuillasta kuin aamunkoitteessakin. Koska pimeyttä ei ollut, väsymyskin tuntui vasta myöhemmin. Mukaansa kurssilta ja Folkeilta he saivat paljon positiivisia kokemuksia.

Pengetős Trió toivoo saavansa mahdollisuuden soittaa

Suomessa jälleen lähitulevaisuudessa ja tavata Suomi-Unkari Seuran jäseniä henkilökohtaisesti. Tähänastisten kokemuksien perusteella yhtye on varma, että seuran jäsenistä he saavat unkarilaista musiikkia ymmärtävän ja kiinnostuneen yleisön. Yhtye pääsi Haapavedellä myös oppimaan jotain uutta: unkarilaisia kansanlauluja suomeksi. He toivovat, että seuraavalla kerralla he voivat yllättää meidät suomenkielillä lauluilla, ehkä jopa suomalaisilla melodioillakin. Voimme siis mielenkiinnolla odottaa heidän seuraavaa Suomen matkaansa.

Teksti:
Riikka Maijanen

Pohjois-Karjalasta kajahtaa

Musiikki. Joensuun Suomi-Unkari Seura on päässyt ilahduttamaan jäseniään ja heidän läheisiään sekä muita musiikin ystäviä, läheltä ja kaukaa, kahdella keväisellä konsertilla. Tämän vuoden toukokuussa saimme osallistua Joensuun ortodoksisen kirkon seurakuntasalissa korkeatasoiseen ”Sireenien kukkiessa”-juhlakonserttiin.

Vastuuhenkilönä toimi suomalais-unkarilainen

Katariina Záborszky (viulu ja lausunta) sekä esiintyjänä yhdessä sisarensa **Mária Záborszky** (sopraano) sekä **Tiina Karhu-Ahtosen** (piano) kanssa. Ohjelmassa oli mm. **Beethoven, Merikanto, Bartók, Lehar, Strauss**. Vuotta aiemmin nautimme vastaavasta ”Kukkivat omenapuut”-konsertista. Tällöin Tiinan tilalla oli pianossa **Tatu Eskelinen** ja mukana myös sisarusten isä,

pitkään Joensuussa toiminut musiikin ammattilainen ja kappaleita sovittanut **István Záborszky**. Yleisöä kertyi paikalle molemmilla kerroilla toista sataa. Kaikille maistuivat konsertin loputtua seuran tarjoamat herkut iloisen seurustelun ja tuttujen tapaamisen ohella.

Muuta toimintaa.

Runsas kesäteatteritarjonta on saanut Joensuun Suomi-Unkari Seurankin liik-

keelle. Jäseniä läheisineen osallistui tänä kesänä Kontiolahdella Jakokosken kanavateatterin hauskaan esi-

tykseen ”Vihainen leski” ihan kauniilla säällä. Samassa kesäteatterissa olimme myös edellisenä kesänä kokemassa, miten hyvien näyttelijöitten työstä voi nauttia myös runsaan sateen kastelemana.

Menneinä vuosina seurojen jäsenmäärän ollessa suurempi oli paljonkin kanssakäymistä mm. itäsuomalaisten seurojen kanssa. Viime vuosina eniten yhteistoimintaa retkien ja kulttuuritapahtumien ym. muitten tapaamisten merkeissä on ollut Heinäveden Suomi-Unkari Seuran kanssa. Heinävedeltä oli lähtöisin mm. Joensuun seuran Pohjois-Karjalassa kierättämä, nuoren unkarilaisen **Gergő Kártyásin** luontokuvanäyttely.

Joensuussa on pitkä perin-

ne pitää vuosittain marraskuussa kansainvälisten ystävyysseurojen messut, joilla viimeksikin lähes parikymmentä kansainvälistä seuraa ja järjestöä esittelivät toimintaansa ja myivät erilaisia tuotteita kauppakeskus Iso Myyn aulassa. Joensuun seura myi lähinnä talkoilta tehtyä unkarilaista ruokaa. Tänä vuonnakin Joensuun seura aikoo olla mukana näillä messuilla.

Vuoden lopulla Joensuun Suomi-Unkari Seura on järjestänyt Mikulás-illan, pikkujoulun unkarilaisittain. Perinteestä pidetään kiinni myös tänä vuonna. Illan ohjelma koostuu iloisen yhdessäolon lisäksi mm. musiikkiesityksistä, runoista, luennoista ja tarjoiluista.

Seurassa on nykyisin hieman yli 40 maksanut jäsentä, lisäksi toiminnassa ovat mukana myös jäsenten läheiset ja ystävät. Vieraat ovat tervetulleita mukaan aina seuran tilaisuuksiin.

Yhdessä oleminen tuntuu mukavalta ja turvalliselta, tehtäviä jaetaan jokaiselle sopivaksi omaan rooliinsa sekä mielipiteitä kuunnellen. Tapaamisia seuralla on monenlaisissa kokoonpanoissa. Vasta tätä kirjoittaessa huomaa, miten paljon niitä onkin!

Toivotamme teille kaikille mieluista yhdessäoloa!

Kaija Karjalainen

Anneli Parkkonen

Joensuun Suomi-Unkari Seura

Pertti Torstila ja Svigruha-yhtye – vauhdikas syksyn aloitus Lahdessa

”Unkarin nykyjohdolla ei ole aihetta riemuun tilanteessa, jossa oma maa on syvästi jakautunut ja ajanut itsensä perimmäiseen nurkkaan EU:ssa ja Natossa. Haluan kuitenkin uskoa, että Suomen ja Unkarin läheinen suhde kestää tämänkin ajan. Silloin kun poliittinen kanssakäynti on tahmeaa, saa kansalaistason toiminta lisämerkitystä. Kansan tasolla tunnetila Suomea kohtaan on muuta kuin poliittisessa johdossa. Siksi on jaksettava pitää yhteyttä yllä ja kanavat auki tavallisten ihmisten kesken. On arvokasta, että Suomella on keskisessä Euroopassa maa, jossa suomalaisiin yhä suhtaudutaan suurella lämmöllä.”

Näin arvioi Unkarin tilannetta ja maidemme keskinäisiä suhteita yli 40 vuotta ulkoministeriön palveluksessa ja Unkarissakin kahteen otteeseen (1976–1978 ja 1992–

1996) työskennellyt entinen valtiosihteeri (2006–2014) **Pertti Torstila** syyskuun alussa (9.9.) Lahdessa. Torstila kertoi myös omista Unkari-kokemuksistaan pari vuotta sitten ilmestyneiden muistelmiensa ”Komennus Budapestiin” pohjalta. Hän kertoi kiinnostuneensa Unkarista jo pikkupoikana seurattuaan ihailien unkarilaisten urheilijoiden loistavia suorituksia Helsingin olympiakisoissa 1952.

Lahden Suomi-Unkari Seuran Pécs-illassa esiintyi

myös Pécsin evankelis-luterilaisen seurakunnan musiikkiryhmä Svigruha, joka oli Keski-Lahden seurakunnan vieraana. Svigruha piti vierailunsa (5.–10.9.) aikana kaksi muutakin konserttia: sunnuntaina he konsertoivat Mukkulan kirkossa ja perjantaina he olivat mukana Hollolan nuorisoseuran ”Unkarilaisessa illassa”, jossa esiintyivät myös nuorisoseuran oma ja Lahden Tanhuujien ohjelmaryhmä sekä kansantanssiryhmä ArtEssence, joka oli matkalla Ro-

vaniemelle Unkarin kulttuuriviikolle.

Svigruha osoittautui mainioksi yhtyeeksi ja unkarilaisen runouden tulviksi, jota olisi kuunnellut pitempäänkin. Yhtyeen repertuaari koostui joidenkin puhtaasti uskonnollisten laulujen ja kansanlaulujen ohella tunnettujen unkarilaiskirjailijoiden – mm. **Endre Adyn**, **Attila Józsefin**, **Sándor Kányádin**, **János Lackfin** ja **Anna T. Szabón** – teksteihin sävelletyistä lauluista, jotka olivat bändin omaa

tuotantoa. Pécsin Unkari-Suomi Seuran puheenjohtaja **Anja Haaparanta** oli laatinut niistä suomenkieliset käännökset, jotka oli tarkoitus heijastaa seinälle. Pécs-illassa tekniikka teki kuitenkin tenän ratkaisevalla hetkellä, joten tämä visuaalinen puoli jäi näkemättä toisin kuin Mukkulan kirkkokonsertissa, jossa tämäkin puoli toimi.

Svigruha on julkaissut yllä mainitut sävellyksensä CD:llä, jonka nimi ”*Útravaló*” (matkaeväs) perustuu Anna T. Szabón samannimiseen runoon. CD:n moniulotteisissa runoissa riittää pohdittavaa pitemmäksikin ajaksi. Ne tarjoavat mainiota matkaevästä kaikille hiljentymistä kaipaaville, joten Svigruha-bändiä ja sen cd:tä voi suositella muillekin.

Teksti ja kuva:

Ilkka Haapola

Unkarilaiset vieraat Békéscsabasta Mikkeliissä

Mikkelin ystävyyskaupungin Békéscsaban Unkari-Suomi Seura jakoi kesäisen viikon kanssamme Mikkeliissä.

Vierailu toteutui 08.-14.07.2024. Haimme vieraat, kaksitoista unkarilaista, Helsinki-Vantaan lentoasemalta maanantaina iltapäivällä ja matkasimme lähijunalla Helsingin keskustaan Omenahotelliin majoittumaan.

Illalla Suomi-Unkari Seuran toiminnanjohtaja **Bontond Vereb-Dér** otti ohjat haltuunsa tutustuttaen vieraamme kotikielellään Helsingin kaupungin keskustan nähtävyyksiin. Nähtävyyksiä kartoitettiin myös seuraavana aamupäivänä.

Tiistaina uuvuttava bussimatka Mikkeliin, jossa vieraat majoittuivat Paukkulan Kesähotelliin. Illalla oli tervetulotilaisuus ja viikon ohjelman läpikäynti.

Vierailuviikon teemana oli puhdas vesi, kierrätys ja jäteveden puhdistus. Mikkelin kaupunki osallistui teemaan toteutukseen kiitettävästi. Saimme vierailulla Euroopan nykyaikaisemmalla jäteveden puhdistuslaitoksella n. 320 askelman syvyydessä maanpinnalta. Toiminta ”myyrien” maassa oli uskomattoman tehokasta, puhdasta ja hajutonta, lopputuloksen ollessa juomakelpoista vettä.

Kierrätyskeskuksessa saim-

me kattavan selvityksen, kuinka monipuolisesti Mikkeliissä kierrätetään ja uusio- käytetään erilaisia materiaaleja. Vieraat olivat todella vaikuttuneita kuulemastaan ja näkemästään **Bertalan Galambosin** kääntäessä kaikki kerrottu asia. Bertalan huolehti unkarinkielen kääntämisen aina tarvittaessa.

Myös puhdas luonto tuli hyvin esille saunomisen lisäksi. Sauna ja uiminen oli hyvin mieluista vieraille aina kun se vain oli mahdollista. Vierailimme maaseudulla talvisin hiihtäjien käyttämällä latupirtillä, jossa pelasimme mölkkyä ja heitimme tikkaa ja tietysti saunoimme. Mölkkyä oli niin kivaa, että vieraamme ottivat pelin mukaansa pelaten sitä koko illan majoituspaikkansa pihamaalla.

Mikkelin kaupunkiin tutustuimme Mikke-junan kyydissä kiertäen kaupungin tärkeimmät nähtävyydet.

Nousu Naisvuoren näkötorin huippuun oli raskas matka. Näkymät eripuolille kiinnostivat vieraitamme oikeinkin kovasti. Kokonainen päivä oli omaehtoista tutustumista kaupunkiin ja ostosten tekoon. Hyvät opas- ja ostoskartat auttoivat hyvin.

Lauantaina vietimme ns. läksiäisillallisen kesähotelli Paukkulan tiloissa. Ohjel-

"Mölkkyä oli niin kivaa, että vieraamme ottivat pelin mukaansa pelaten sitä koko illan majoituspaikkansa pihamaalla."

mallinen ilta oli oikein rentouttava ja ystävyyttä lisäävä ja saimme kutsun vuodelle 2025 tulla tapaamaan Békéscsaban ystäviä Unkariin. Nyt lentoliput on jo ostettu ja majoitukset varattu – ei muuta kuin menoksi toukokuun viimeisellä viikolla 2025.

Viikko on lyhyt aika ja sunnuntaina 14.7.24 matkasimme takaisin lentokentälle ja haikain mielin hyvästelimme toisemme todeten seuraavan tapaamisen tulevana toukokuulla 2025.

Teksti ja kuvat:
Seppo Sinkko

1.10. klo 18

Actors in nature-based tourism – experiences in Finland and Hungary – Zsolt Kazain (Itä-Suomen yliopisto) englanninkielinen luento Liszt-instituutissa.

12.10. klo 13

Eurooppalaisen elokuvan viikoilla Unkaria edustaa Kristóf Deákin trilleri The Grandson (Az unoka, 2021). Tekstit englanniksi. Vapaa pääsy. Eurooppasali, Malminkatu 16, 00100 Helsinki.

17.10. klo 18

Transilvanian moldovanunkarilaista kansanmusiikkia - unkarilaisen Tatros-yhtyeen konsertti Kaarina-talossa (Lautakunnankatu 1, 20780 Kaarina). Vapaa pää-

sy. Järj.: Kaarinan Suomi-Unkari Seura, Kaarinan kulttuuri- ja kirjastopalvelut, Liszt-instituutti; Tatrosin Suomen-kiertuetta tukevat Unkarin kulttuurirahasto (NKA: www.nka.hu) sekä Unkarin taideakatemia (MMA)

19.10. klo 13-19

Sukukansapäivä Helsingin keskustakirjasto Oodissa (Töölönlahdenkatu 4, 00100 Helsinki). Luvassa värikästä ohjelmaa useilta järjestäjiltä, Unkaria edustaa Transilvanian moldovanunkarilaista kansanmusiikkia esittävä

National
Cultural
Fund
of Hungary

Tatros-yhtye. Vapaa pääsy.

Tatrosin Suomen-kiertuetta tukevat Unkarin kulttuurirahasto (NKA: www.nka.hu) sekä Unkarin taideakatemia (MMA), yhteistyössä Suomen unkarilaisten yhdistys (FME).

22.10. klo 18.30

Kansanmusiikkia Unkarin kansallispäivän kunniaksi: Magyar Banda -yhtyeen konsertti Tempelauki-on kirkossa (Lutherinkatu 3, 00100 Helsinki). Vapaa pääsy.

Järj.: Unkarin suurlähetystö, Liszt-instituutti, Töölön seurakunta

24.10. klo 18

Näyttelynavajaiset: Vesi/Víz – Ábel Szalontain valokuvia ja Dorottya Sinkó-Kalocsain keramiikkaa Liszt-instituutin galleria U:ssa.

Järj.: Liszt-instituutti, Budapestin Moholy-Nagy -taideyliopisto

26.10.–3.11. Székesfehérvárilainen kansantanssiryhmä Alba Regia XXI. Hollo ja Martta –festivaalilla Hollolassa. Lisätietoja: <https://www.hollojamartta.fi/ohjelma/>

9.11.

Runonlausuja, näyttelijä

Ádám Konrád Kuruczin tutustuttaa kuulijat Albert Wassiin. Unkarinkielinen esitys Liszt-instituutissa.

Järj.: Suomen unkarilaisten yhdistys (FME), Liszt-instituutti

Syksyn mittaan luvassa lisäksi elokuvaesityksiä verkossa.

Muutokset ovat mahdollisia. Lisätietoja: culture.hu ja [facebook.com/unkarinkulttuuri](https://www.facebook.com/unkarinkulttuuri)

Helsingin Suomi-Unkari Seuran tapahtumia syksyllä 2024:

- Kirpputori perjantaina 4.10. klo 15-18 ja lauantaina 5.10. klo 10-13 osoitteessa Opastinsilta 6 A, 5. krs, Helsinki. Myynnissä keramiikkaa, kirjoja ja muuta.
- Lauantai 9.11. klo 16

kokkauskurssi ja pikkujoulu Pasilassa
- Keskiviikko 20.11. klo 18-21 jouluskarttelua seuran toimistolla
- Sunnuntai 1.12. klo 11-14 joulumyyjäiset kulttuurikeskuksessa, Kaisaniemenkatu 10.

Järvenpää-Vác 40 vuotta: vácilaisvieraat Järvenpäässä

Vuonna 1984 solmittiin Järvenpään ja Vácin kaupunkien välinen ystävyyskaupunkisopimus. Tänä vuonna tätä sopimusta on juhlittu molemmissa kaupungeissa. Järvenpään virallinen valtuuskunta vieraili Vácissa heinäkuun

lopulla Váci Világi Vigalom-festivaalin aikaan. Elokuussa vastavierailun teki Vácin valtuuskunta, johon kuuluivat pormestari **Iлона Matkovich**, edustajat **Kinga Jess** ja **Bence Tótvárdi-Nagy**, esikunnan päällik-

kö **Károlyné Iványi**, **Károly Iványi** ja **Réka Varga** ja lauantaina mukana oli myös Vácin Unkari-Suomi -yhdistyksen aktiivi **Mária Boda**. Vieraat saapuivat torstaina 8.8.2024. Heitä olivat vastassa mm. Järvenpään osaston puheenjohtaja **Heli Alaja** ja Vácin kunniansalainen **Osmo Björkman**. Vieraat johdatettiin lähes suoraan lentokentältä Järvenpään kirkkoon juhla-konserttiin, jossa esiintyivät seurakunnan kanttorit ja Keski-Uudenmaan musiikkiopiston opettajia ja oppilaita. Tervetuloitovutuksen esitti kirkkoherra **Vesa Koivisto** ja tulkkina toimi **Reima Raijas**. Konsertin päätyttyä Heli Alaja kertoi vieraille lyhyesti kirkon vaihteita.

Perjantaina aurinkoisessa säässä vieraat tutustuivat Järvenpään nähtävyyksiin mm. taidemuseoon, **Eero Järnefeltin** Suvirantaan, **Juhani Ahon** Aholaan ja **Joonas Kokkosen** Villa Kokkoseen. Bulevardikorttelissa he pääsivät tutustumaan kaupungin uusiin ja moderneihin hallintotiloihin, joita pormestari Matkovich piti hienoina ja hän lupasi soveltaa niistä osaa myös kotona. Kaupunginjohtaja **Iiris Laukkanen** johdolla vieraat tapasivat viranhaltijoiden lisäksi luottamushenkilöitä sekä Vácin kunniansalaiset **Osmo Björkmanin**, **Jaakko Harjuvaaran** ja **Jari Aholan**. Rantapuistoon olivat istuttamassa ystävyden puuta kaupunginjohtajien lisäksi Järvenpää kaupunginhallituksen puheenjohtaja, kansanedusta **Eemeli Peltonen** ja valtuuston puheenjohtaja **Petri Graeffe**. Illalla Eikan

Rantapuistoon istutettiin ystävyden puu.

pankkiin oli **Eino Lehtinen** laittanut tarjolle vieraiden yllätykseksi unkarilaisia viinejä ja oluita.

Lauantaiaamu valkeni saateisena. Kaupunginjohtajan johdattelemana vieraat saapuivat kävelykatu Jannelle, jossa vietettiin Jannen piknikkiä. Vieraat pitelivät sadetta yhdistyksemme pöydän vierellä, josta sateen laannuttua he jatkoivat matkaa Rantapuistoon ja sieltä maailman parhaaksi ruokakaupaksi valittuun K-Citymarketiin, jossa kauppias **Markku Hautala** esitteli myymälää ja ideoitaan. Pikniklounaan vieraat nauttivat Bulevardikorttelissa. Järvenpään uusittu Keskuskenttä, stadion tuli myös tutuksi JäPS/47 – Futura -ottelua seurates-

sa. Illalla paikallisyhdistyksemme tarjosi vieraille ilta-palan ja saunaillan Keudan rantasaunalla. Saunominen ja uiminen järvessä oli uusi kokemus joillekin ja heidän kuljettajansa joutuikin odottelemaan innokkaimpia saunojia. Hieno värikäs aurin-gonlasku kruunasi illan.

Sunnuntaina ennen lentoa kotiin vieraat ehtivät tutustua Helsinkiin.

Juhlavuoden tapahtumista voi lukea lisää kotisivuiltamme **Suomi-Unkari Seuran Järvenpään Osasto** (suomiunkari.fi) ja facebook-sivuiltamme **Suomi-Unkari Seuran Järvenpään Osasto | Facebook**.

Teksti ja kuvat:
Merja Lehtonen

"Saunominen ja uiminen järvessä oli uusi kokemus joillekin ja heidän kuljettajansa joutuikin odottelemaan innokkaimpia saunojia."

Muutoksia jäseneduissa

Koska opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt supistaa toimintamme tukea merkittävästi, edustajakokous päätti, että taloudellisista syistä Suomi-Unkari-lehti toimitetaan jatkossa jäsenetuna vain sähköisenä versiona sähköpostiin. Sähköiseen jäsenlehteen voit tutustua kotisivuiltamme kesäkuun aikana. Lehti on myös halutessasi hyvin tulostettavissa. Jotta jäsenetuna saatava sähköinen lehti varmuudella tavoittaa kaikki sen haluavat jäsenet, muistatthän ilmoittaa sähköpostiosoitteeseen osoitteeseen toimisto@suomiunkari.fi. Paperilehden tilaaminen on kuitenkin edelleen mahdollista hintaan 5 € / kpl.

Kaarinan Suomi-Unkari Seuran syksy

on hyvää ohjelmaa täynnä! Aloitamme syksyn juhlistamalla 35. toimintavuottamme lokakuun alussa. Lokakuun 17. päivä nautimme Tatros-yhtyeen johdolla muinaisesta unkarinmoldovalaisesta csángó-musiikista Kaarina-talolla ja marraskuun 9. päivä puolestaan on perinteinen kahvikonsertti Turun musiikinystävien orkesterin ja kapellimestari **Antti Haapalaisen** kanssa. Marraskuussa saamme myös kuulla Unkarista, kun **Heino Nyssönen** alustaa aiheesta 'Unkarilaisen autoritarismin nousu' uuden kirjansa avulla. Syyskauden päätämme perinteiseen glögi-iltapäivään joulukuussa.

Eräs Suomi-ystävä Miskolcista

Olen Anikó Urbán, olen syntynyt Miskolcissa ja käynyt siellä myös perus- ja oppikoulun. Kaupunki ja erityisesti sen ympäristö, varsinkin Bükkin vuoristo ja Tokajin alue on aina merkinnyt minulle paljon. Jo lapsuudesta lähtien retkeilin vuorilla ja myöhemmin myös suunnistin kilpailumielessä. Tokajiin taas menin melomaan Tisza- tai Bodrogi-joelle.

Miskolc oli siihen aikaan tärkeä teollisuuskaupunki, Leninin metallurgisia tehtaita pidettiin Unkarin rautateollisuuden linnoitukseksi, tehtaassa työskenteli lähes 30 000 henkilöä, ja se oli Budapestin jälkeen suurin kaupunki. Eräissä tilanteissa sen kulttuurielämän voisi sanoa olleen siihen aikaan maaseutukaupungeista jopa kukoistavaa, esimerkiksi täällä järjestettiin ensimmäiset ja pitkään Unkarin aiomat rockfestivaalit 1973.

Myöhemmin kesinä niitä jatkettiin Diósgyárin linnassa. Näihin aikoihin alettiin myös kaupungin puolesta järjestää yhteyksiä ystävyyskaupunkeihin ja niin muodostui myös side Miskolcin ja Tampereen välille vuonna 1963, mutta suuri yleisö ei tästä vielä paljon tiennyt tai ottanut siihen aktiivisesti osaa.

Jatkoin opintojani Debrecenissä, Kossuth Lajos -yliopistossa, jossa aineyhdistelmäni oli historia ja englanti, valmistuin opettajaksi v. 1979. Yliopisto-opiskeluni aikana tapasin usein suomalaisia opiskelijoita, joita tuli Debreceniin suomalaisesta ystävyyskaupungista Jyväskylästä. Yliopisto-opiskelujeni aikana en valitettavasti päässyt vielä Suomeen, vaikka sen kieli ja kulttuuri kovasi kiinnostivatkin ja olisin halunnut tutustua myös maahan.

Opinnot päätettyäni menin takaisin synnyinkaupunkiini Miskolciin, jossa toimin opettajana eräissä lukiossa. Tuolloin olin useampaakin kertaa yhteydessä kaupungin kulttuuriosastoon, koska minua pyydettiin tulkiksi, kun suomalaisia vieraita tuli ystävyyskaupungista Tampereelta.

Ensimmäistä kertaa elämänsäni matkustin Tampereelle v.1985, kun ns. saattavana opettajana menin Tampereen

kaupungin järjestämälle kansainväliselle leirille.

Se vaikutti minuun suuresti, yliopistoaikana olimme keskustelleet kovasti Suomen asemasta, jollaiseen mekin olisimme halunneet päästä; olikin kiintoisaa nähdä tämä kaikki nyt elävänä,

Erään kerran, vuonna 1985 tulkkasin myös Valtakunnallisen Grafiikka Biennalen suomalaisille ja näin tutustuin Tampereen Taidekeskuksesta saapuneisiin vieraisiin. Erään taiteilijan kanssa tulimme hyviksi ystäviksi ja seuraavina vuosina hän kävi usein Unkarissa, opettelipa hieman unkaria. Myöhemmin mekin kävimme häntä tapaamassa. Häneltä ensimmäisen kerran kuulin Tampereen Suomi-Unkari Seurasta.

Vierailu tyttärenti kanssa Tallinnan tädin luona.

Ensimmäisellä perhematkallamme Turun satamassa.

Suomalais-ugrilaisuus näyttelee perheessämme muutenkin suurta roolia, sillä mieheni tati asuu Tallinnassa, lapsemmekin matkustivat mielellään hänen luokseen ja pidimme kovasti pohjoisen luonnosta, retkeilimme kyllä yhdessä myös kotimaassa ja ulkomailla.

Nykyisin molemmat tyttömme asuvat toisessa kaupungissa, toinen on lääkäri ja toinen nyt 2-vuotiaan pikkupojan kanssa kotona. Onneksi voimme tavata usein ja järjestää jälleen

yhteisiä ohjelmia, nyt käymme lapsenlapsen kanssa retkillä vuoristossa tai hoidamme puutarhaa.

Vuonna 1991 Miskolcin yliopistossa aloitettiin humanististen aineiden opetus, silloin muodostettiin myös englannin laitos, jonka perustajia ja laitoksen johtajan sijaisena myös toimin. Vuonna 1993 sain tutkijastipendin ensin Cambridgen ja sitten Warwickin yliopistoon. Seuraavana vuonna palasin Miskolciin ja jatkoin opettamista.

Näinä vuosina Unkarissa alkoi Erasmus-ohjelma, ja tein aloitteen partnerisuhteesta yhdessä Tampereen yliopiston kanssa. Tämä käynnistyi vuonna 1999, sillä siellä oli myös kansainvälistä kulttuurien koulutusta ja näin lähes kahden vuosikymmenen ajan kummankin laitoksen opettajat matkustivat pitämään vaihto-opetusta toistensa koulutusohjelmiin. Tampereen yliopistolta sain suurta tukea **Tenho Takalolta**, joka puhuu erinomaisesti uncaria ja on Tampereen Suomi-Unkari Seuran innokas jäsen.

Kotona otin yhteyttä Miskolcin Unkari-Suomi ystävyyspiiriin siinä toivossa, että voisin tehdä jotakin paikallisen Unkari-Suomi ystävyys-suhteen hyväksi.

Vuonna 2005 sain yhden lukukauden stipendin ja pääsin mukaan Tampereen yliopiston kulttuurienväliseen viestintäohjelmaan. Tänä aikana saatoin tutustua lähemmin Suomen kulttuuriin ja tapoihin, jotka voisivat olla mallina meille unkarilaisille. Tampereelle tuli mukaan myös nuorempi tyttöni, joka kävi jopa muutaman viikon paikallista kouluakin ja palasi kotiin mieluisin muistoin.

Seuraavana vuosina, kun Erasmus-vaihto-ohjelman puitteissa kävin Tampereella, tapasin aina Tampereen Suomi-Unkari Seuran jäseniä. Erityisesti kiitollinen olen **Irmeli Kniiivilälle** ja **Tenho Takalolle**, heidän ja

Suomi-Unkari Seuran jäsenten kanssa olemme järjestäneet ja tehneet useita yhteisiä retkiä Unkarissa ja Transilvaniaankin.

Ystävyyskaupunkisuhteen 50-vuotisjuhlan kunniaksi molemmat kaupungit ja Tampereen yliopisto järjestivät luentoja ja myös minä pidin esitelmän. Samana kesänä Tampereen Suomi-Unkari Seura järjesti yhdessä Miskolcin ystävyyspiirin kanssa yhteisen juhlan Miskolcin galleriassa.

Retkellä Bükkin vuoristossatyttärenpoikani kanssa.

Toivon, että myös tulevaisuudessa aito ystävyysuhde säilyy ja voimme järjestää vielä monia yhteisiä tilaisuuksia.

Teksti ja kuvat:
Anikó Urbán

Iskolakezdés – koulun aloituksen sanastoa unkariksi ja suomeksi ja kielioppitietokisku: Mikä ihmeen -e?

Magyarországon általában szeptember elsején kezdődik a tanítás. Az iskolakezdés az általános iskolákban minden szülőnek nagy feladat. Bár a tan-
könyveket ingyen kapják a diákok, meg kell venni sok más taneszközt. Általában a tanártól kapott lista alapján kell beszerezni ezeket. Olvastam egy
cikket arról, hogy az idén átlagosan 25 000 forintot költenek a szülők taneszközökre. Jóval több pénz megy, ha új iskolatáskát is kell venni.

Beszélgettem a nyolcéves Martinnal arról, ő várja-e az iskolakezdést, és milyen dolgokat vásárolt a családjával.

Én: – Várod a sulit? Mi benne a jó?

Martin: – Igen, várom. Az a jó, hogy újra az osztá-
lytársaimmal lehetek, újra játszhatok velük.

Én: – És hogy ment a nyár?

Martin: – Jól.

Én: – Mi volt a legjobb a nyárban?

Martin: – A görög tengerpart.

Én: – Hogy készülsz a sulira? Miket szoktatok ven-
ni ilyenkor?

Martin: – Tanszereket.

Én: – Milyen tanszereket kell venni? Honnan tudod,
hogymilyen tanszerek kellene?

Martin: – Andi néni elküldte anyának a telefonjára,
hogymit kell venni.

Én: – Aha, tehát akkor kaptok egy listát, ugye?

Martin: – Igen.

Én: – Együtt választjátok ki anyával, hogy pontosan
milyen tanszereket vesztek? Te döntheted el, hogy
milyen képek legyenek rajtuk?

Martin: – Igen. Én választom ki.

Én: – Megmutatod a tanszereidet?

Martin: – Igen. Ez órarend.

Én: – Igen, és akkor ez rajta valamilyen foci, ugye?

Martin: – Igen, a Liverpool csapatának a legjobbjai.

Én: – Úgy tudom, hogy abban egy magyar focista is
van.

Martin: – Igen, a Szoboszlai.

Én: – És akkor van még a focin kívül más témád is...

Martin: – A dinók. Autók. Minecraft. És ugye foci.
Ez meg egy ilyen városos dosszié.

Én: – Azt akartam pont kérdezni, hogy akkor miket
kellett venni. A listán volt dosszié, órarend...

Martin: – Igen, és olvasásfüzet, írásfüzet (ezek von-
alások), matekfüzet (ez kockás), leckefüzet. És kell
tolltartó, radír, ceruzák a szivárvány minden színé-
ben, hogy tudjunk színezni. Három zöld ceruza,
azokkal tudunk magunk javítani.

Én: – Az tök jó, hogy nem piros, mint régen. A zöld
barátságosabb szín.

Martin: – De pirossal javít még mindig a tanár.

Én: – És te most hányadikos leszel?

Martin: – Harmadikos.

Én: – Akkor van egy tanítónénid, meg egy napközis
tanárnénid?

Martin: – Igen.

Én: – És mit esztek a suliban?

Martin: – Van tízórai, ebéd és uzsonna.

Én: – Ezekért kell fizetni?

Martin: – Igen.

Én: – És a tanszerekért kellett fizetni?

Martin: – Persze. Nyolcvannolcezet legalább köl-
töttünk.

Én: – Szerintem annyi azért nem lehetett.

Martin: – Tudom, ez vice volt.

Én: – És mi a kedvenc tárgyad?

Martin: – Tantárgy? Olvasás.

Én: – És miben vagy a legjobb?

Martin: – Az olvasásban. Vagy nem tudom eldöntö-
ni. A matekban is jó vagyok.

Én: – És mi lesz, ha nagy leszel?

Martin: – Nem tudom.

Én: – Nem is kell még tudni.

SANASTO

beszerezni

átlagosan

taneszköz

suli (puhekieltä/slangia)

tanszer

pontosan

eldönt

órarend

csapat

foci

focista

dinó (/dínó)

Minecraft

dosszié

füzet

vonalas (füzet)

kockás (füzet)

leckefüzet

a szivárvány minden színében

javít

tök jó (slangia)

hányadikos

harmadikos

napközis tanárnéni

tanítónéni

tízórai

uzsonna

költ

annyi

(tan)tárgy

mi lesz, ha nagy leszel

hankkia

keskimäärin

opiskeluväline

koulu

opiskeluväline

tarkalleen

päättä

lukujärjestys

joukkue

futis

jalkapalloilija

dino(saurus)

Minecraft (pelin nimi)

kansio

vihko

viivoitettu vihko

ruutuvihko

kotitehtävävihko

(tehtävien merkitsemiseen)

sateenkaaren kaikissa väreissä

korjata

sikahyvä

millä luokalla on

olla kolmannella

iltapäiväkerhon opettaja

luokanopettaja

aamupäivän välipala

iltapäivän välipala

kuluttaa (rahaa)

niin paljon

aine

mikä sinusta tulee isona

Mikä ihmeen -e?

Tekstissä yllä luki näin: ”**Beszélgettem a nyolcéves Martinnal arról, ő várja-e az iskolakezdést...**”. Mutta mikä ihme tuo -e on, ja miten sitä
käytetään? Tällä pienellä partikkelilla on kaksi tehtävää.

Toinen on hyvin yksinkertaistettuna se, että kertoja kertoo, mitä joku on
joltakulta kysynyt (eli suora kysymys muuttu epäsuoraksi), niin kuin yllä
olevassakin esimerkissä. Suoran kysymyksen: – **Martin, várod az iskola-
kezdést?** voi siirtää nimenomaan tuon -e:n avulla sivulauseeseen epäsuo-
raksi **Beszélgettem a nyolcéves Martinnal arról, ő várja-e az isko-
lakezdést.**

Partikkeli -e liitetään siis tässä esimerkissä verbiin. Jos verbiä ei ole, se ei
ole esteenä tällaiselle siirrolle, esimerkiksi: – **Ők finnek?** kysymyksen muut-
taminen epäsuoraksi voi tapahtua vaikka näin: **Azt kérdeztem, hogy ők
finnek-e.**

Toinen -e:n tehtävä on kieliä pienestä epävarmuudesta. Esimerkiksi kah-
den kysymyksen **Odaérsz időben?** (’Ehditkö sinne ajoissa?’) vs. **Odaérsz-
e időben?** ero on se, että odaérsz-e kertoo kysyjän epäilystä siitä, mahtaako
toinen ehtiä ajoissa paikalle.

Sen pienen eron, jonka -e-partikkeli tuo mukanaan, voisi kään-
tää näin: „Ehditköhän sinne ajoissa?/Mahdatko ehtiä sinne ajoissa?”.

Miskolc mielessäin ...

Opiskellessani Budapestissa keväällä 1980 unkarilaiset tuttavani ihmettelivät, miksi jokin suomalainen kaupunki oli valinnut tai saanut ystävyyskaupungiksi Miskolc. Tiesin, että Tampere ja Miskolc ovat olleet ystävyyskaupunkeja vuodesta 1963 lähtien. Aloitteentekijänä oli ollut Miskolc ja taustalla oli molempien kaupunkien teollinen historia, molemmat olivat ”työläiskaupunkeja”. Tuttavani taas tiesivät Miskolcista oikeastaan vain sen, että se oli terästeollisuutensa ansiosta maan toiseksi suurin teollisuuskeskus, Acélváros eli ”Teräskaupunki” ja maineeltaan – ”Unkarin rumin kaupunki”.

Itse kävin Miskolcissa ensimmäisen kerran vuonna 1982 näine tietoineni ja enakkoluuloineni. Sittemmin olen käynyt Miskolcissa vähintäänkin parikymmentä kertaa, tosin vain päivän tai pari kerrallaan. Seuraavassa yritän koota joitakin näillä reissuillani saamiani vaikutelmia Miskolcista.

Järjestelmänmuutos

Järjestelmänmuutos, rendszerváltás 1989 ja vapaat vaalit 1990 olivat Miskolcissakin joillekuille uhka, mutta monille mahdollisuus. Ne, joille sosialistinen Unkari oli ollut ahdistava pakopaita, halusivat muutosta. Ne, joille politiikka ei ollut henki ja elämä, odottivat, mitä markkinatalous toisi tullessaan. Toiveet, epätietoisuus ja huolet vuorottelivat ystäväni mielissä. Muutaman vuoden kuluttua eräät myös kokivat pettyneensä: vaikka leili olikin uusi, niin viini oli vanhaa! Poliittiset ”intohimot” peittivät aluksi alleen olennaisimman: vaikean rakennemuutoksen kanssa kamppailevan kaupungin kehittämisen.

Järjestelmänmuutos ei tietystikään tarkoittanut vain poliittista järjestelmää. Se toi mukanaan myös talouden rakennemuutoksen ja markkinatalouden ja näihin liittyvät ilmiöt, kuten yritysten avoimen kilpailun ja kannattavuuden sekä kannattamattomien yritysten toiminnan päättymisen, konkurssit ja työttömyyden. Toisaalta monet odottivat taloutensa ko-

hentuvan ”lännen” tasolle.

Lisää avoimuutta keskusteluun

Monessa keittiössä ja olohuoneessa olin todistamassa tuttujen ja puolittujen poliittisia kiistoja 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa. Fokuksessa olivat usein aikanaan Kádárin hallinnossa etuoikeutetut sekä myöhemmin sosialistisen sisäministeriön salainen valvonta- ja urkinjärjestelmä ja sen työntekijät aina pääministeri Medgyessyiä myöten. Oli niitäkin, jotka puolustivat ”Kádárin Unkaria” ja näkivät sosialistisessa yhteiskunnassa myös hyviä puolia.

Olellainen muutos aiempaan oli 1990-luvulla, että kaikki ne yhteiskunnalliset epäkohdat, jotka aiemmin oli lakaistu maton alle, nostettiin tuolloin julkisen keskustelun kohteeksi. 1990-luvulla osoittautui, että se hyvinvointi, jota sosialistinen Unkari oli tarjonnut kansalaisilleen, oli lopultakin hauras, kun se joutui ”kehittyneen kapitalismin” aiheuttaman rajuilman riepoteltavaksi. Ystäväni listasivat monia huolenaiheita: lapsiperheiden ja eläkeläisten asema; keskiluokkaakin uhkaava työttömyys, mikä sosialismissa oli ollut lähes mahdollisuus; rikollisuuden ilmeinen kasvu ja erityisesti romanien asema.

Puutteellisesta kielitaidostani johtui, että en keskustelusta kaikkea ymmärtänyt. Lehdistä ”tankkasin” ajan kanssa mm. pormestarin haastattelun, jossa keskeisiä ajatuksia olivat asukkaiden epätasa-arvo ja segregatio eli alueellinen, sosiaalinen ja etninen eristäminen ja eriytyminen. Samat ongelmat, esitystapa vain oli toinen!

Eivätkä köyhät asuneet enää hökkeleissä vaan Avasin kaupunginosan kerrostaloissa, jotka olivat olleet yksi sosialistisen Miskolcin ylpeänä esittelemä ratkaisu jatkuvaan asuntopulaan. Pormestarin työpöydän ääressä pohdittiin myös sitä, kumpi – ja miten – vaikutti enemmän kaupungin kehittämiseen: puolen vuosisadan aikana ”kehittynyt” homo sovieticus vai oma-aloitteinen unkarilaisuus.

Tampereen Suomi-Unkari Seuran jäseniä runoilija Attila Józsefin patsaalla Lillafüredin uusitussa terassipuutarhassa syyskuussa 2018. Vasemmalta Jorma ja Liisa Perälä, Rauno ja Aino Erenius, Marjut Huhtinen, Irmeli Kniivilä, Tuulikki Telemäki ja Helena Gratseff.

Markkinatalouden realiteetit tulevat tutuksi

1990-luvulla moni oli huolissaan työpaikkansa puolesta. Tuolloin Miskolc oli 190 000 asukkaan kaupunki, jossa kaikkien työpanosta ei enää tarvittu ja työttömyysprosentti Miskolcissa ja ympäröivässä BAZ-läänissä oli maan korkeimpia.

Tavallisen kaupunkilaisen oli vaikea havaita hitaita muutoksia. Diósgyőrin kaksi terästehdasta olivat olleet vuosikymmeniä miskolcilaisien ylpeydenaihe ja niiden teollinen historia merkittävä osa heidän identiteettiään. Ensimmäisillä vierailuillani tehtaista oltiin vielä ylpeitä kehittyvän teollisuuskaupungin lippulaivoina!

1980-luvun loppupuolella terästeollisuus kuitenkin romahti, se osoittautui kansainvälisessä kilpailussa vanhentuneeksi, tehtaiden tuotanto puolittui hetkessä. Toinen tehtaista päätyi konkurssiin 1990 ja toinen moneen osaan pilkottuna 2009. Ymmärrettiin, että suuryrityksetkin saivat ”kylmää kyytiä”, kun valtio ei ollut enää niitä tukemassa.

Tuttavapiirissäni 1990-luvun kiivaskin keskustelu muutti ajan myötä muotoaan, siitä tuli moniäänisempää ja maltillisempaa, jos kohta epäkohdista puhuttiin usein. Usein vertailimme sitä, miten elämän ja yhteiskunnan eri ilmiöt vertautuivat toisiinsa Suomessa ja Unkarissa.

Jos 1990-luvun rakenne-

muutos aiheutti hetkellistä näköalattomuutta, näkyi pian myös valoa. Ulkomaiset suuryritykset ilmestyivät kaupunkiin. Palvelusektori alkoi laajeta. Ostoiskeskusten rakentaminen keskustaan, hypermarketit ja julkinen rakentaminen sekä liikenteen ja muun infran modernisointi olivat uusia ylpeydenaiheita. Kaikki tämä osoitti ystäväni ja minulle, että Miskolc, vaikka väkiluku vähenikin, kykeni säilyttämään optimisminsa ja sopeutumaan muuttuneeseen taloustilanteeseensa.

Kolmen vuosikymmenen kokemukset

Jälkiviisauden makeus saattaa 2020-luvulla sävyttää myös järjestelmänmuutoksesta kuluneen 30 vuoden arviointia tavallisen kansalaisen mielessä. Nuo vuodet eivät ole edes keskenään vertailukelpoisia. Maan nykyisen hallituksen edustajat ovat myös itse todenneet, että ”todellinen järjestelmänmuutos” alkoikin vasta 2010!

Ikätoverini – tietysti eläkeläisiä kaikki – kasvoivat ja elivät parhaat työvuotensa Kádárin Unkarissa. Osa heistä kaipaava ehkä hiukan nostalgisestikin tuon ajan tarjoamaa yhteiskuntarauhaa, taloudellista turvallisuutta eli hidasta, mutta vakaa hyvinvoinnin kasvua, sekä elämisen ehtojen ennakoitavuutta.

Yksipuoluejärjestelmää lieveilmiöineen ei kukaan tut-

tavapiirissäni kaipaakaan tänään takaisin. Yleisesti hyväksytty on sekin tosiasia, että sellainen järjestelmä, jossa yhteiskuntarauhaa ja hyvinvointia pidettiin yllä lainarahalla, oli taloudellisesti kestävä. Nuorista – alle 30-vuotiaista, joita tuttavapiiriini ei tosin kuulu – suuri osa ei pysty arvioimaan järjestelmien tai v. 1990 jälkeisten hallitusten välisiä eroja, suurehko osa ei edes piittaa politiikasta.

Ja vaikka kansalaiset tänään ovatkin jakautuneet kahteen leiriin, niin tutkimuksen mukaan varsin suuri yksimielisyys vallitsee siitä, että kahta asiaa demokraattinen Unkari ei ole kyennyt korjaamaan: yhteiskunnallisen epätasaarvon, erityisesti tuloerojen, kasvua ja korruptiota. Tosin tässäkin nykyisen hallituksen tukijat näkevät huomattavasti pienemmän ongelman kuin opposition kannattajat. Entä Miskolc rakennettuna ympäristönä? En yhdy ajatukseen, että se olisi Unkarin rumin kaupunki. Miskolc oli ja on erilainen kuin Tampere, se on pessyt kasvonsa moneen kertaan kuluneina vuosikymmeninä. Tampere-laisin silmin 1980-luvun harmaus on vaihtunut värikyläisyyteen. Arkkitehti voi sanoa, että Miskolcista puuttuu ”monumentaalikeskus”, mutta niin puuttuu Tampereeltaikin ja Széchenyin katu on tänään turistille houkutteleva kaupungin näyteikkuna siinä missä Hämeenkatukin.

Teksti ja kuva:
Tenho Takalo

Tärkeää vuorovaikutusta ystävyysseurakunnissa

Ystävyysseurakuntatyö on perinteisesti ollut tärkeä osa suomalais-unkarilaista yhteistyötä. Se on rakentunut paikallisella seurakuntien tasolla, sekä pappien että maallikoiden työnä. Tässä työssä on perehdytty oman ystävyysseurakunnan rakenteisiin, toimintaan, saavutuksiin, ehkä ongelmiinkin.

Sen kautta Suomi on tullut tutuksi ja läheiseksi monille unkarilaisille samoin kuin Unkari suomalaisille. Ystävyysseurakuntatyössä on matkustettu paikan päälle Suomeen tai Unkariin, on asuttu kotimajoituksessa ja tutustuttu ihmisiin, vaikka yhteistä kieltäkään ei aina ole ollut. Sen kautta on solmittu lukuisia elinikäisiä ystävyysuhteita.

Ystävyysseurakuntatyöhön kuuluneet matkat olivat erityisen tärkeitä aikana, jolloin matkustaminen Suomen ja Unkarin välillä oli nykyistä hankalampaa. Monet tarinat yhteistyön vuosilta kertovat siitä, kuinka niiden kautta Suomen ja Unkarin yhteys sekä suomalaisten ja unkarilaisten sukulaisuus todettiin itsestään selvänä asiana, josta molemmin puolin oltiin iloisia ja ylpeitä.

Monia mukavia tarinoita löytyy vuosien varrelta myös kirjoitettuna. Oli ilo lukea lahjaksi saamaani ”Isten Hozot. Tervetuloa” –kirjaa vuodelta 2009, jonka kirjoittajat jakoivat muistojaan Sárszentlőrincin ja Tampereen Kalevan seurakuntien välisestä ystävyysseurakuntatyöstä ja siihen sisältyneistä matkoista. Tänä päivänä kertomuksissa on jo paljon myös historian havinaa.

Monet vanhat perinteet elävät edelleen, mutta on selvää, että aikojen muuttuessa myös ystävyysseurakuntatyö joutuu etsimään rooliaan ja tänä päivänä toimivia muotojaan. Keskustelu tästä ja ystävyysseurakuntatyön tulevaisuudesta on puhuttanut kovasti myös Unkarin evankelis-luterilaisen kirkon, FinnAgoran sekä Suomen suurlähetystön yhteisissä seminaareissa, joita on nyt kolmena vuonna järjestetty.

Yhteistä pohdintaa tulevaisuudesta

FinnAgora ja Unkarin evankelis-luterilainen kirkko

Hiippakuntadekaani Sakari Häkkisen tämän kevään ystävyysseurakuntaseminaarissa pitämässä puheenvuorossa kerrattiin ystävyysseurakuntatyön vaiheita Kuopion hiippakunnan alueen seurakunnissa.

aloittivat yhteiset seminaarit keväällä 2022. FinnAgoran näkökulmasta oli tärkeää saada myös ystävyysseurakunnissa toimivat Suomi-ystävät mukaan yhteiseen keskusteluun koskien paitsi seurakuntia myös instituutin toimintaa. Ensimmäisessä seminaarissamme pohdimme ystävyysseurakuntatyön haasteita Covidin jälkeen. Pandemian aikana toiminta oli hiljentynyt monessa seurakunnassa sekä Unkarissa että Suomessa ja nyt kaivattiin uusiakin alkua.

Seuraavana vuonna yhteisen seminaarin pääteemana oli vapaaehtoistyö. Vapaaehtoistyö on tärkeää niin Unkarin kuin Suomenkin seurakunnissa, Unkarissa sitä tehdään erityisen paljon. Monet kysymykset ja haasteet ovat tänä päivänä kuitenkin pitkälti samanlaisia joka paikassa, joten ajatuksia ja työkaluja tulevaisuuden kehittämiseen etsittiin myös seminaarissamme.

Näihin seminaareihimme osallistui aktiivinen joukko unkarilaisia ystävyysseurakuntien toimijoita. Asiantuntijoina kuultiin suomalaisia ja monia unkarilaisia ystävyysseurakuntatyön tuntijoita. Suomesta ensimmäisessä seminaarissa vieraili **Isä Ambrosius** ja toisessa seminaarissa vapaaehtoistyön kysymyksiä Suomessa käsittelevä kappalainen **Anna-Maija Viljanen-Pihkala**. Piispa **Tamás Fabiny** oli aktiivisesti läsnä, samoin kuin Suomen suurlähettiläs. Itselläni oli ilo silloisena FinnAgo-

ran vt. johtajana moderoida seminaareja yhdessä tohtori **Klára Tarr Cselovszkynén** kanssa. Keskusteluista ei meinannut tulla loppua!

Vuorovaikutuksen tärkeys

Kuluva vuosi on Suomen ja Unkarin evankelis-luterilaisen kirkkojen suhteiden 100-vuotisjuhlavuosi. Sitä halusimme myös FinnAgorassa juhlistaa tämänvuotisen seminaarimme kautta. Tämän 22.4.2024 järjestetyn seminaarin pääteemana oli vuorovaikutuksesta yhteiseen ymmärrykseen, joka teema varmasti tänä päivänä on tärkeämpi kuin koskaan.

Seminaari järjestettiin yhdessä Unkarin evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen suurlähetystön kanssa. Tilaisuus kokosi jälleen ystävyysseurakuntatyössä mukana olevia yhteisten asioiden

äärelle Suomen suurlähetystön tiloihin. Vuorovaikutuksen tärkeyttä ja yhteistyön jatkuvuutta korostettiin kaikissa puheissa, niin piispa **János Szemerein**, suurlähettiläs **Pertti Anttisen** ja FinnAgoran johtaja **Riikka-mari Muhosen** avauspuheissa kuin myös moderaattorien loppusanoissa.

Seminaarin pääpuhujat, pitkän linjan ystävyysseurakuntatyön asiantuntijat hiippakuntadekaani **Sakari Häkkinen** ja tohtori **Máté Joóp** jakoivat omia kokemuksiaan yhteistyön tärkeistä vuosista, vierailuista ja vuosikymmeniä jatkuneiden ystävyksiensä synnystä. Molemmat myös toivat esille aitoa huolta ja haasteita yhteistyön jatkumisesta. Yhteistyö ei voi olla kiinni pelkästään kirkkoherarasta tai kenestäkään yksittäisestä henkilöstä, vaan sen pitää ulottua seurakunnissa laajemmalle.

Seminaarissa pohdittiin nuorten mukaan saamisen tärkeyttä. Korostettiin koulujen välistä yhteistyötä sekä opiskelijavaihtoa. Yhteistyön mahdollisuudet musiikin kautta tuotiin esille. Nämä olivat teemoja paneelissa, jonka osanottajat nostivat esiin tärkeitä huomioita ja tulevaisuuden toiveita omien kokemustensa pohjalta, sekä myös Porin Teljän seurakunnasta saadussa videotervehdyksessä.

Seminaarien merkitys

Seminaarien toivotaan kirvoittavan ajatuksia ja synnyttävän konkreettisia ideoita ystävyysseurakuntatoimintaan ja yhteistyöhön. Kokemusten vaihdoin kautta voidaan myös saada työkaluja omaan toimintaan edelleen kehitettäväksi.

Seminaareissa tärkeää osanottajille ovat käsiteltyjen teemojen ohella kohtaamiset ja monet keskustelut, myös kahvitauolla ja suurlähettilään vastaanotolla. Ne synnyttävät muistoja, kysymyksiä, ajatuksia ja ideoita, joista osa ehkä konkretisoituu myös teoiksi. Kaikki seminaareihin osallistuneet ystävyysseurakuntien edustajat haluavat varmasti jatkaa ja kehittää vuorovaikutusta ja yhteistä ymmärrystä myös tulevaisuudessa.

Anneli Temmes

FinnAgoran asiamies

Kuva: Alexandra Cederberg

Lohjan ja Kőbányan seurakuntien ystävyysuhte on kestänyt jo yli 35 vuotta. Kuvassa vieraat Kőbányan seurakunnasta Lohjalla vuonna 2023. Kuva: Botond Vereb-Dér

Tampereen seuralla on edessä värikäs syksy

Suomi–Unkari Seuran Tampereen-osastolla on ollut tapana päättää kesäkausi tai aloittaa syyskausi saunaretkellä unkarilaisesta kalakeitosta nauttien. Tänä vuonna kokoonnuttiin Ylöjärven Lempiänniemeen lauantaina 10. elokuuta. Pääkokkina toimi tottuneesti toista kertaa peräkkäin **Tenho Takalo**. Unkarilaisen kalakeiton perusta on huolella keitetty liemi. Sen oli Tenho tehnyt jo valmiiksi kotona lohenpäistä ynnä muusta hyvästä. Paikan päällä pataan lisättiin vain vettä, liemi, paloitetut kalat ja perunat ja keitettiin reilut puoli tuntia. Bográcsin ja kaasutoimimisen keittojärjestelmän sadekatoksineen taas järjestivät **Helka** ja **Juhani Lumiainen**.

Vaikka sään vuoksi ei voinut istuskella ulkona, kuuma keitto maistui sateisena päivänä vielä tavallistakin paremmalta. Saunan jälkeen päästiin kahvipöydän ääreen. Siellä päähuomion veivät unkarilaiset ”käärepullat” eli bejglit.

Itse miljööstä, yli satavuotiaan Louhennokan huvilan tunnelmasta ja kuumasta saunasta seura voi kiittää **Aino** ja **Rauno Tereniusta**.

Sauna, uinti, maisemat, keitto ja kahvipöydän herkut ovat toki tärkeitä, mutta kun kyselin mukana olleilta, mikä täällä on ollut parasta, tärkeimmäksi nousi mukava yhdessäolo ja myös yhdessä tekeminen.

”Minulle tärkeintä täällä ovat hyvät keskustelut ja yh-

dessäoloa – ja tietysti hyvä soppa!” seuran puheenjohtaja **Irmeli Kniivilä** tiivistää.

”Kokitkin keittivät kalakeittoa ulkona sateessa pressun alla – mitäpä ei yhteisen ilon vuoksi tehtäisi!” Seuran sihteeri Helka Lumiainen nauhahtaa.

Jyväskylältä Tampereelle vastikään muuttanut **Anssi Halmesvirta** oli Louhennokassa nyt ensimmäistä kertaa. ”Kaikki vaikutelmat olivat erittäin miellyttäviä”, hän kehaisi. ”Ruoka, juoma ja varsinkin saunassa käynti ja uinti!”

Vakiintuneet toimintamuodot

Kalakeitto- ja saunaretki on Tampereen seurassa jo pe-

rinne. Seuran puheenjohtaja Irmeli Kniivilä muistelee, että Louhennokan huvilalle on kokoonnuttu jo yli kymmenen vuoden ajan. ”Olen itse ollut mukana luultavasti kaikilla kerroilla”, hän miettii.

Tenho Takalo muistelee, että ennen Louhennokkaa seura kokoontui kesäpäivän viettoon läheiseen Pikku-Otavan saareen. ”Seuramme toiminnassa ympyrä on tavallaan sulkeutunut, sillä jo 1950-luvulla silloiset seuran tamperelaiset ’maaseutujäsenet’ tekivät kesäretkiä tuohon samaiseen saareen”, hän kertoo.

”Kesät ovat seurassa melko hiljaista aikaa”, Irmeli Kniivilä sanoo. Usein on tehty retki johonkin kotimaan kohteeseen tai järjestetty seuramatka Unkariin, mutta tänä vuonna retkiin ei löytynyt riittävästi kiinnostusta. ”Toukokuussa vieraanamme kävi sentään valokuvaaja, kirjailija ja toimittaja **Károly Méhes**”, Irmeli Kniivilä muistaa.

”Minulle jäi mieleen kevään tapahtumista kirjallisuuden ja kielentutkija, apulaisprofessori **Enikő Molnár-Bodrogin** esitelmä Transilvanian unkarilaisten nykypäivästä ja suomen kielen opetuksesta Kolozsvárisa”, Helka lisää.

Irmeli myöntää, että seuran toiminta on viime vuosina vakiintunut ehkä liikaakin. ”Joka tapauksessa toimintaan on aina hyvä saada uusia piirteitä ja ideoita”, hän sanoo. Seurassa onkin viime vuosina mietitty erilaisia uusia toimintamuotoja ja avauksia eri suuntiin.

Helkan mielestä yhteistyötä sisarseurojen kanssa kannattaisi lisätä. ”Se toisi uusia ideoita ja elävöittäisi toimintaa. Näyttelytkin ovat keränneet yleisöä kivasti, kunhan vaan löydetään niille sopiva tila.”

Tenho Takalo painottaa vuosikokouksen merkitystä: ”Vuosikokous on vapaata kansalaistoimintaa parhaimmillaan. Siellä saavat kaikki äänensä kuuluville ja voi tuoda esille toiveensa ja ideoita. Se on myös oikea paikka kertoa, missä yhdistys voisi olla aktiivisempi.”

Yksi hyvin käyntiin lähtenyt toimintamuoto oli viime ja

toissa vuonna **Viktória Tóth**in vetämä lukupiiri.

”Lukupiiri hiipui kuitenkin osittain siksi, että saatavilla olevia kirjoja on rajallisesti ja usein unkarilainen kirjallisuus ei ole kovin viihteellistä, vaan keskittyy unkarilaisten kärsimyksiin”, Viktória itse kertoo.

Edessä myyjäisiä ja leivontatalkoita

Syksyllä Tampereen Suomi–Unkari Seurassa järjestetään leivontatalkoita, myyjäisiä ja osallistutaan Sugrifestivaaleille.

Helka Lumiaiselle juuri yhteiset leipomiset ja joulumyyjäiset ovat vuoden kohokohtia. ”Silloin näemme oman seuran jäsenten lisäksi myös Kalevan kirkon Unkari-piirin ihmisiä.”

Seuralla on ollut monena vuonna myyntipöytä myös Sugrifestilla, heimopäivän tienoilla lokakuussa. Sugrifestilla käy paljon väkeä, ja sitä kautta seura saa näkyvyyttä.

”Olemme olleet Sugrifestilla mukana koko sen kymmenvuotisen taipaleen”, Tenho kertoo. ”Heimopäivä onkin meille sopivat viitekehys. Se käsittelee meillekin tärkeitä asioita ja yleisömenestyksestä päätellen se myös kiinnostaa tamperelaisia.”

Sekä heimopäivien että joulumyyjäisten myyntitulot ovat seuralle taloudellisesti tärkeitä. ”Emmehän ole saaneet kaupungilta avustuksia enää pitkään aikaan”, Irmeli Kniivilä muistuttaa.

”Minä en ainakaan luopuisi unkarilaisten ruokien ja leivonnaisten valmistamisesta. Se on mukavaa yhdessä tekemistä ja myyjäisistä saadaan tärkeitä tuloja yhdistykselle”, Helka Lumiainen painottaa.

Sugrifest järjestetään tänä vuonna lauantaina 5.10. Kulttuuritalo Laikussa klo 10–17. Seuran joulumyyjäiset ovat lauantaina 30.11. Kalevan kirkossa. Pikkujoulut pidetään perjantaina 13.12. Tarkemmat tiedot Tampereen Suomi-Unkarin seuran Facebook-sivulla.

Teksti ja kuva:
Kasperi Hasala

**OPISKELUUN, LAHJAKSI TAI
VAIKKA KAHVIHETKIIN –
SEURAN KAUPASTA LÖYDÄT SOPIVAN.
JA JÄSENIILLE OMA ALENNUS!**

Tutustu valikoimaamme ja tilaa omasi:

suomiunkari.fi/kauppa

Tilaa Suomi-Unkari -lehti vuodeksi printtinä hintaan 40 € tai sähköisesti 30 €

Tai kiinnostaako sinua liittyä seuramme jäseneksi? Seuran jäsenille sähköinen lehti on jäsenetu, paperilehti maksaa 5 € / numero.

Ota yhteyttä toimistoomme sähköpostilla

toimisto@suomiunkari.fi tai puhelimitse 041 537 9301

SUOMI-UNKARI SEURAN TOIMIVAT PAIKALLISYHDISTYKSET PAIKKAKUNNITTAIN JA MAHDOLLINEN YSTÄVYYSKUNTA (SULUISSA YHDISTYKSEN KOTIPAikkakunta)

Etelä- ja Keski-Pohjanmaa (Seinäjoki)

Seinäjoki – Sopron,
Kokkola – Hatvan ja Boldog
Heinävesi – Körmend
Helsinki – Budapest
Hämeenlinna – Püspökladány
Joensuu
Jyväskylä – Debrecen
Järvenpää – Vác
Kaarina – Szentes
Kajaani – Nyíregyháza
Kemi – Székesfehérvár
Keuruu – Szarvas Kotka
Kouvola – Balatonfüred
Lahti – Pécs

MUUT YSTÄVYYSKUNNAT

Espoo – Esztergom
Forssa – Gödöllő
Hyvinkää – Kecskemét
Imatra – Szigetvár
Kalajoki – Balatonalmádi
Kerava – Solt
Kuhmo – Oroszlány
Kuopio – Győr
Lappeenranta – Szombathely
Lapua – Kiskőrös
Lieto – Komárom
Nivala – Zirc
Nokia – Sárospatak

Lempäälä – Tapolca
Lohja
Loviisa – Paks
Mikkeli – Békéscsaba
Oulu – Siófok ja Szigetszentmiklós
Porvoo
Riihimäki – Szolnok
Rovaniemi – Veszprém ja Ajka
Satakunta (Pori) – Eger
Siilinjärvi – Hajdúböszörmény
Sodankylä – Révfülöp
Tampere – Miskolc
Tornio – Szekszárd
Turku – Szeged
Vantaa – Salgótarján
Ylä-Savo (Iisalmi) – Pécel

Orimattila – Kozármisleny
Pieksämäki – Gyöngyös
Raisio – Csongrád
Rauma – Kaposvár
Salo – Gárdony ja Nagykanizsa
Sastamala – Vásárosnamény
Savonlinna – Budavár / Budapest I
Savukoski – Iszkaszentgyörgy
Uusikaupunki – Szentendre
Varkaus – Zalaegerszeg
Ylöjärvi – Balatonföldvár
Ypäjä – Bábolna

Suomi-Unkari Seura on maamme suurimpia ja aktiivisimpia ystävyysseuroja. Jäseniä on yli 30 paikkakunnalla toimivissa yhdistyksissä yhteensä noin 2 000. Seura on perustettu 10.10.1950.

Yhteystiedot

TOIMISTO
Ratavartijankatu 2 A 7. krs,
00520 Helsinki

041 537 9301
toimisto@suomiunkari.fi
www.facebook.com/suomi-
unkari

Ota yhteyttä sähköpostitse
tai puhelimitse.

suomiunkari.fi

TOIMINNANJOHTAJA
Botond Vereb-Dér
041 537 9302
botond.vereb-der
@suomiunkari.fi

TOIMISTONHOITAJA
Katariina Ohtola
041 537 9301
toimisto@suomiunkari.fi

Suomi-Unkari Seuran hallitus 2024

Puheenjohtaja: Kaisa Pietilä (Oulu)

Hallituksen jäsen

Haapola Ilkka (Lahti)
Halmesvirta Anssi (Tampere)
Rokka Pekka (Järvenpää)
Pölkki Vesa (Siilinjärvi)
Koivu Terttu (Porvoo)
Lång Ulla (Helsinki), vpj
Nyyssönen Heino (Turku)
Ojala Kari (Mikkeli), vpj
Huotari Anne (Oulu)
Puha Seija (Helsinki)
Raimi Johanna (Jyväskylä)
Maijanen Riikka (Sodankylä)

Henkilökohtainen varajäsen

Oivi Joffel (Kotka)
Hasala Kasper (Tampere)
Szalai Ronja (Kaarina)
Tolonen Réka (Kajaani)
Telin Tuula (Satakunta)
Fehér Zsuzsanna (Helsinki)
Vanhanen Riitta (Keurusseutu)
Joutsenoja Pekka (Siilinjärvi)
Tynjälä Matti (Oulu)
Maunula Kari (E- ja K-Pohjanmaa)
Sulasalmi Reijo (Rovaniemi)
Kumpumäki Veikko (Kemi)

SUOMI-UNKARI

Julkaisija: Suomi-Unkari Seura –
Finn-Magyar Társaság ry
Päätöimittaja / toimitus
Botond Vereb-Dér
041 537 9302
botond.vereb-der@suomiunkari.fi
Toimitusneuvosto
Heino Nyyssönen (pj), Anssi Hal-
mesvirta, Marketta Huitu, Anniina
Hyttinen, Juhani Kemi, Ronja Szalai,
Pekka Rokka ja Sanna Tiirikainen.

Ulkoasu:
Mika Kavasto, Kirsi Hindström ja
Suomi-Unkari Seura
Taitto:
Juhani Kemi

Toimituksen osoite
Suomi-Unkari Seura
Opastinsilta 6A,
00520 Helsinki
p. 041 537 9302

Ilmoitukset
toimisto@suomiunkari.fi
Mediakortti
www.suomiunkari.fi

Ilmoitushinnat
Pyydä mediakortti!
Vuosi-ilmoitukset sopimuksen
mukaan.
Tilaushinta
40 euroa/vuosi.
Paino
Grano, Hämeenlinna, 2024
ISSN: 0562-6331

Lehden ilmestymisajat:
Lehti numero 4 ilmestyy 28.11,
aineiston viimeinen
jättöpäivä on 18.11.

Vierailulla Veszprémmissä ja Ajkassa

Rovaniemen paikallisyhdistyksen kauan odotettu matka ystävyyskaupunkeihimme Veszprémiin ja Ajkaan toteutui viimein toukokuussa. Vierailu oli osa yhdistyksemme 50-vuotisjuhlaa, jota on tätä tekstiä kirjoittaessa jo juhlittu syyskuun alussa Rovaniemi-viikon yhteydessä. Samalla juhlittiin myös Rovaniemen ja Veszprémin 50 vuotta kestänyttä ystävyyttä. Mukaan matkalle ehdotuksestamme lähti Rovaniemen seurakunta lämmittelemään sen vuosikymmeniä kestänyttä ystävyyssuhdetta paikallisten evankelisluterilaisten seurakuntien kanssa.

Matkamme ajankohta osui perinteiseen tapaan Veszprémmissä järjestettäviin Gizella-päiviin, jotka järjestettiin 6.–12. toukokuuta jo 31. kerran. Viime vuonna kaupungissa on ollut aihetta juhlaan, koska se toimi Euroopan kulttuuripääkaupunkina ja Veszprémin Unkari-Suomi ystävyysseura VEMAFI täytti tuolloin 40 vuotta. Oli siten viimein ilo päästä juhlistamaan näitä merkkipäiviä ja -tapahtumia kasvotusten, mutta samalla kutsua ystäviämme vuosijuhlaamme.

Kuningatar Gisella ja kuningas Pyhä Tapani hovinsa kanssa historiallisessa paraatissa.

pääsi tutustumaan siihen unkarilaiseen ystävällisyyteen, josta moni seurueestamme oli vain kuullut tarinoita. Tuoreiden kukkakimppujen kanssa meitä olivat vastassa ystävämmä Veszprémin evankelisluterilaisen seura-

ja seurakuntien nuorten kesken. Kirkon viereisessä kaupunginmuuseossa saimme katsauksen kaupungin ja sen teollisuuden historiaan. Teollisuutensa takia Ajka on aina ollut kokoaan suurempi kaupunki muun muassa merkittävän bauksiittiesiintymän ja maailman ensimmäisen kryptontehtaan takia. Seuraavaksi oli vuorossa pitkäaikaisten ystävien tapaaminen kaupungintalolla, jossa meidät otti vastaan varapormestari **József Horváth** ja Ajkan ystävyysseuran puheenjohtaja **Nikoletta Rédling**. Puheenvuorot ja keskustelut olivat lämpimät ja vilpittömät, eikä jälleennäkemisen riemua voinut olla huoneessa aistimatta.

Ohjelma jatkui Veszprémmissä, jossa lähdimme vierailemaan linnanvuorella. Siellä tehtiin vielä viimeisiä entisöintitöitä, joita on tehty koko kaupungissa Euroopan kulttuuripääkaupungiksi valitsemisen jälkeen. Entisöidyssä Pyhän Mikaelin päätuomiokirkossa saimme sattumalta kuunnella vierailulla olleen kuoron harjoituksia, jonka jälkeen saimme pikaisen opastetun kierroksen viereisessä Dudniczayn palatsissa. Illalla veimme kukkia Veszprémin seurakunnan entisen kirkkoheran **Tibor Hernádin** haudalle, jonka äärellä lauloimme Jumala ompe linnamme -virren yhtä aikaan suomeksi ja unkariksi. Seurakuntien ystävyyssuhde alkoi 1970-luvun lopulla Hernádin tavattua sattumalta rovaniemeläisen **Seija Hurrin** Veszprémin kirkossa. Tuolloin unkaria puhunut Hurri ehdotti virallisen ys-

tävyyssuhteen muodostamista seurakuntien välille kaupunkien tapaan. Molemmat tekivät merkittävää työtä suomalais-unkarilaisten suhteiden luomisessa ja ylläpitämisessä.

Lauantaina vierailimme kuuluisassa Herendin posliinitehtaassa, joka ei paljoa esittelyä kaipaa. Paluumatkalla ruokailimme pienessä Bándin kylässä. Päivä oli myös Gizella-päivien pääpäivä, joten Veszprémmissä meitä odotti ilta-päivällä perinteinen historiallinen paraati, joka kulki keskustan läpi. Siirryimme tapahtuman päälavan luo jännittämään tämän vuoden Gizella-palkinnon saajia, jonka paikallisyhdistyksemme sai itsensä vuonna 2014. Palkinnonjaon jälkeen jatkoimme ylös linnan aukiolle kuuntelemaan päätuomiokirkon urkurin **Attila Dankosin** ja saksofonisti **Melinda Zsófia Feketen** loistavaa konserttia. Tämän jälkeen iltamme jatkui ystävällisissä merkeissä VEMAFI:n puheenjohtajan **András Szoboszlain** tarjoamalla illallisella, jossa muistimme heitä lahjalla 40. merkkipuoden johdosta.

Yhteisen jumalanpalveluksen vuoro oli luonnollisesti sunnuntaina Veszprémin kirkossa. Sitä johtivat kirkkoherrat Zoltán ja **Dorottya Isó** sekä Ilari Kinnunen. Messu oli kaavaltaan tuttu, mutta saimme kunnian todistaa messun aikana toimitettua kastetta. Kyseinen sunnuntai sattui olemaan Suomessa äitienpäivä, joten osa suomalaisista miehistä esitti kappaleen Äidin sydän. Seurakuntalaisten kanssa nautitun lou-

naan jälkeen lähdimme vierailemaan Tihanyssa, jossa saimme ihastella benediktiiniluostaria priori **Jeromos Mihályin** opastuksella, mutta tietysti myös Balatonia, joka teki ensikertalaisiin vaikutuksen.

Tiivis ohjelma ja lämpimät päivät alkoivat vaatimaan veronsa, joten maanantain vapaampi ohjelma tuli enemmän kuin tarpeeseen. Seurakuntalaiset lähtivät paluumatkalle, mutta meillä matkaa kestäisi vielä perjantaihin asti. Vanhojen ystävien tapaaminen jatkui jälleen tiistaina, jolloin aamulla oli vuorossa audienssi Veszprémin pormestarin **Gyula Porgan** luo, jolle suomalais-unkarilaiset ystävyyssuhteet ovat olleet aina tärkeitä. Ennen tapaamista saimme ihastella kaupungintalolla esillä olleita Veszprémin ystävyyskaupunkien vaakunoita, joista Rovaniemen oli yksi kuudesta suuresta vaakunasta. Itse tapaaminen pormestarin kanssa sujui mieluisissa merkeissä.

Toinen antoisa tapaaminen tiistaina oli VEMAFI:n kunniapuheenjohtajan **Veronika Tímárin** kutsusta **Szakonyin** perheen luona. Tarjolla oli heti isäntävään luumuista tehtyä pälinkaa, joten keskustelu ja vanhojen muistelu kävi sujuvasti. Tarjoiluun kuului tietysti gulassia unkarilaisen viinin kera. Lisää isäntävään pälinkaa maistellessa oli sopiva hetki ihaila heidän upeaa puutarhaansa, josta löytyi kirsikka-, luumu- ja saksanpähkinäpuu.

Siirtyminen Budapestiin koitti viimein keskiviikkona, jossa vietimme viimeiset päivät ennen perjantain kotiinpaluuta. Viimeinen virallinen tapaaminen oli Suomen Budapestin-suurlähetystössä, jossa meidät otti vastaan suurlähettiläs **Pertti Anttinen** ja rouva **Katriina Apajalahti**. Muuten viimeiset päivät Budapestissa oli varattu vapaalle ajanvietolle, kuten (jälleen kerran) vanhojen ystävien tapaamiselle ja ostosten tekemiselle.

Paluu Unkarista kotiin on aina haikeaa, mutta tällä kertaa matkaan mahtui niin paljon muistoja ja mieluisia kohtaamisia vanhojen ja uusienkin ystävien kanssa, että se on lieventänyt tämänkertaista haikeutta. Voimme kuitenkin iloita siitä, että tulemme näkemään ystäviämme jälleen syyskuussa Rovaniemellä.

*Teksti ja kuvat:
Joni-Matti Koskinen*

Ystävykset kirsikkapuun alla: Reijo Sulasalmi, Veronika Tímár, Joni-Matti Koskinen, Helena Aula ja Raimo Laitinen.

Lähdimme matkaan torstaina keskipäivän jälkeen. Saapuminen Budapestiin olisi illansuussa, joten kaikilla oli matkalla hyvin aikaa tutustua niihin matkakumppaneihin, jotka eivät olleet ennestään tuttuja. Tiiviisi neljän hengen joukkomme sai matkaseuraa seurakunnan viidestä hengestä. Mukaan matkalle lähti kirkkovaltuuston edustajien ja parin seurakunnan työntekijän lisäksi kirkkoherra **Ilari Kinnunen**, joka kiinnostui matkalle lähtemisestä puheenjohtajamme **Reijo Sulasalmen** kertoessa hänelle 1970-luvun lopulle ulottuvasta historiasta seurakuntien välillä. Perillä Budapestissa jokainen

kunnan kirkkoherra **Zoltán Isó** sekä oppaamme **Emóke Balla**. Kuningatarten kaupunkiin saavuimme vasta myöhään illalla, jossa meidän väkemme yöpyi linnanvuoren juurella Gizella Hotellissa. Hotellissa vietettiin vauhdikkaita häitä, mutta emme valittavasti jaksaneet lähteä sinne kuokkavieraksi. Todellinen ohjelma alkoi perjantaiaamuna vierailulla Ajkaan. Siellä tapasimme seurakunnan tuoreen kirkkoheran **Edina Pablényin** ja hänen miehensä **László Pablényin**. He esittelivät pappilaa ja kirkkoa sekä kertoivat seurakunnan toiminnasta. Iloksemme kirkkoherat jo hieman ideoivat vierailu-